

Popolno

Poštnina pavšalirana.

Leto XXIII

Šoli, mladini
in učiteljstvu!

Slovenski Učitelj

Glasilo jugoslovanskega
krščanskega učiteljstva

Urednik
Fort. Lužar

Vsebina:

Za današnje vojne psihoze je treba vesele mladine. Matija Heric.	1
† Jernej Cenčič. Kornelij Iglič.	6
K reformi računskega pouka. Fr. Lužnik.	9
Vzgojni pomen božičnih jasic. S. M. Angela Magaj.	14
Društvena in stanovska kronika.	16

1922
Številka 1

Sklad Slomškove zveze.

Majar Marija, učiteljica v p.	K 40.—
Hiršman Ana, učiteljica	» 40.—
Rott-Kersnik Leopoldina, učiteljica v p., v spomin umrle	
Antonine Rottove	» 100.—
	<hr/>
Skupaj	K 180.—
	<hr/>
Današnji izkaz	K 180.—
Prej izkazanih	» 7021-90
	<hr/>
Skupaj	K 7201-90

V Ljubljani, dne 25. januarja 1922.

A Pirc.

Okrožnica.

Orkestralno društvo Glasbene Matice je pričetkom marca l. l. stopilo pred ljubitelje glasbe z načrtom ustanovitve glasbene čitalnice. Malodane vsi glasbeniki in glasbeni interesenti so simpatično pozdravili to idejo ter se je na krožečih prijavilnih polah prijavilo okrog 100 članov.

Predpriprave za ustanovitev čitalnice so končane; dobil sem na vpogled okrog 25 poskusnih izvodov raznih glasbenih revij in časopisov, napravljen je proračun, v kolikor se je mogel pri menjajočih se cenah določiti. Treba bo še izdelati pravila društva in domeniti se o podrobnostih glede lokala, višine članarine, naročila časopisov, oskrbovanja društvene sobe itd.

Da bo mogoče čitalnico že s pričetkom novega leta 1922 oživotvoriti, sklicujem ustanovni občni zbor v soboto, 17. decembra, ob šestih zvečer v veliki dvorani Glasbene Matice in vabim Vaše blagorodje, da se ga izvolite udeležiti.

Želeti je, da plača vsak član članarino vsaj polletno naprej, da se morejo časopisi takoj naročiti.

Načelnik orkestralnega društva Glasbene Matice:

dr. Karlin

v blagohotno znanje s pristavkom, da se obenem vabijo priglašeni člani (okrog 100) s to okrožnico k udeležbi. Uredništvo opozarja s tem občinstvo na ustanovitev društva »Glasbene čitalnice« ter vabi glasbene interesente k pristopu, denarne kroge pa k podpiranju te važne institucije, da se pokrijejo pričetni nabavni stroški. Industrijalec Joso Gorec je že naklonil snujočemu se društvu darilo 1000 kron.

Iz mestnega šolskega sveta. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v petek, dne 9. decembra 1921, smo prejeli to-le poročilo: Župan predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar poroča iz predsedstva o imenovanjih in odredbah višjega šolskega sveta in oglaš bistvene kurencije, kar se vzame brez ugovora na znanje. Odobri se zapisnik zadnje redne seje z dne 7. septembra 1921. Poročili okrajnega šolskega nadzornika o osebnih izpremembah izza zadnje upravne dobe in pa o raznovrstnih daljših dopustih se vzameta brez ugovora na znanje. Za razpisana učna mesta stalnih učiteljev srbohrvaščine na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah ljubljanskih se predlože višjemu šolskemu svetu tropredlogi. Sklene se višjemu šolskemu svetu priporočiti, naj nanovo ustanovi in v stalno popolnitev z veljavnostjo od 1. septembra 1922 razpiše štiri učna mesta katehetov na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah. Sprejmo se predlogi okrajnega šolskega nadzornika o ureditvi mestnih šolskih vrtov, ki jih je predložiti višjemu šolskemu svetu in občinskemu svetu. Na znanje se vzame obvezna otvoritev nastavnega razreda na II. mestni deški meščanski šoli pro 1922/23 in sklene se pravočasno potrebno odrediti radi njegove nastanitve. Sprejme in odobri se novo službeno navodilo za mestne šolske slugе, ki ga je zasnovala posebna anketa

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA KRŠČANSKEGA UČITELJSTVA

LETO XXIII. LJUBLJANA, 15. januarja 1922.

ŠT. 1.

Za današnje vojne psihoze je treba vesele mladine.

Matija Heric.

Naš narod se še ni iznebil vojne psihoze, marveč duh nesrečne vojne še vedno deluje. Izginila je nekdanja veselost, židana volja, zdi se nam, da se v družbi bere na licih le navidezna veselost.

Vzgajajmo torej veselo mladino! A kako? Mladino naj vzgajamo za življenje, in življenje je resno. Mladina pa je itak povsem nekako dobre volje, lahkomišeln, razposajena, predrzna, in sicer čestokrat v večji meri, nego nam je ljubo in drago. Pa saj lahko nudimo priložnosti, prireditve mladini v zabavo. In sedaj kar opominjamo in kličemo: Dajte nam veselo mladino! Ta klic je opravičen. Vem iz lastne skušnje in mnogo mi jih bo drage volje pritrdilo, da se resnost življenja in židana volja prav dobro pogajata. Star pedagog pravi, da je v boju za obstanek oni človek najmočnejši, kojega srce se je v mladosti obilo nasrkalo samega veselja. In kateri oče, katera mati ne vidi rada svojih otrok veselih! Predvsem privoščim vsakemu odraslemu, osobito vsakemu vzgojitelju veselo srce, in sicer prav glede na resnost in težkočo vzgojnega dela, — in pomilujem iz dna srca vse ljudi, ki srditi, otožni, nerazpoloženi, ozlovoljeni gredo na delo, prav posebno pa take učitelje in njim izročeno mladino. Isto trdi propovednik Salomon, rekoč: »Nič ni boljšega, nego da je človek pri delu židane volje; kajti to je njegov del.«

Pravo veselje do življenja in dela, prava veselost in radost srca naj spremlja vsakega očeta, vsako mater, vsakega učitelja, vsako učiteljico, vsakega delavnega človeka. Seveda človeško življenje ni brez ovir in naporov. A veselost je življenjska moč, ki odstrani vse ovire, odpravi vse žalosti, skrbi in sitnosti, je blaženo zdravilo zoper vse zmote v dušnem in čuvstvenem življenju. Kdor pa v mladih dneh ni užival pravega veselja, ta ga tudi kot starec ne bo poznal. Zatorej naš klic: Dajte nam veselo mladino!

Otroci se morajo veseliti in so radi veseli, in če ne morejo biti veseli, potem iz njih ne bodo zrastle veseli ljudje. Ali se ne raduje naše srce, ko vidimo kopico veselih otrok? Da imamo prav mi učitelji vsak dan notranji dušni stik z veselimi otroki, to nas ohrani do sive starosti vesele in čile.

Toda koliko tisoč in tisoč otrok živi pod solncem, ki ne morejo biti veselega srca! To so vsi osiroteli, zanemarjeni, zapuščeni, propadli, revni, bedni, lačni, nagí, mučeni, po mučnem delu izkoriščani, bolni, bolehave, slabotni, hromi, razvajeni, popačeni, prenapeti, rano zreli, duševno zaostali, slaboumni in bebcí, zapeljani, mladinski zločinci!

Vi starši in varuhi, delodajalci in zakonodavci, občekoristna društva, duhovniki in učitelji, sodniki in zdravniki, možje in žene, ki ljubite svoj narod: Pridite in pomagajte ter zopet vrnite neveselim otrokom, mladenci in mladenkam veselo mladost!

Prav težko je neštetim neveselim otrokom zopet priboriti zgubljeni raj; a delo je vredno truda in znoja. Sicer je mnogo vrlih mož in žena ter oblastev na delu, in država sama daje svojo pomoč; po bolnicah in sanatorijih se trudijo vestni zdravniki, da se mrkla lica nezdravih otrok zopet razvesele, njih blede lica zopet pordečé. A še več pomoči je treba. Zlo se mora v kali zadušiti in zabraniti. Dobro vem, da to ni v naši moči. So pač okolnosti mogočnejše nego mi. A vendar moremo mnogo veselja pripraviti, ako le hočemo. Treba je prijateljskega, poučnega stika šole z domom.

Veselo mladost bodo preživelí otroci, ako vzrastejo v premili, veseli domači hiši, če so zdravi na telesu in na duhu, in če si ohranijo čisto, nedolžno in pobožno otroško srce.

Da, svetel, prijazen dan, ki iz njega odmevajo veseli glasovi drob-ljancev, želim vsakemu jugoslovanskemu otroku. Česa je v to svrhu treba? Predvsem bodi vsaka mati prava jugoslovanska gospodinja in mati! Tu se naj v prvi vrsti vzgaja vesela mladina. Glavni delokrog vsake matere, ki hoče imeti vesele otroke, ni tvornica, ni polje, ne salon, ne družba, marveč domača hiša. Tu naj deluje blaga gospodinja, draga mati veselih otrok! Seveda kar tako ni sposobna za to vsako mlado dekle, ki se poroči, posebno takrat ne, če opravlja javno službo in izvršuje poklic, ki zahteva mnogo dušnega in telesnega napora. Zato se morajo vzgajati dekleta za prihodnji gospodinjski poklic. V vestno in uspešno izpolnjevanje tega vzvišenega poklica je treba premnogo. In kako malo se jih pripravlja za ta prevažni poklic! Koliko je mladih deklet, ki so si sicer zgradile domače ognjišče in se poprijele gospodinjsstva, a niti ne slutijo visokih dolžnosti moža in žene. Ne znajo gospodariti, najmanj s skromnimi dohodki. Potrebno znanje o živilih, zdravoslovju, vzreji otrok, otroškem dušeslovju je nekaterim mladim ženam španska vas in je baš tako potrebno, kakor vsakdanji kruh, ki ga tudi večkrat primanjkuje, če žena ne zna izborno računati. In posledice? Nejevolja, nemir, skrb in beda. V takih okoliščinah otroci nimajo veselih dni. Vzorno gospodinjstvo jugoslovanske žene ima drugačno lice: tu se premišljeno poučuje in vzgaja po zgledih in vzorih tako, da nam je domača hiša mili dom prave rodbinske sreče, kar pride predvsem v prid nadebudnim otrokom.

Do 6. ali 7. leta ostane otrok v domači hiši. Kako izborno lahko po pravilnem gojenju telesa in duha vzbujamo pravo veselost, kako grozno nehoté ali vedé pa jo ugonablajo surovi, trdi starši! Dal Bog, da so si vsi roditelji svesti svoje odgovornosti!

Koliko roditeljev je že pred rojstvom zakrivilo telesno in dušno hiranje otrokovo! Strah in groza je človeka, ko čita poglavje o podedovanih boleznih! In koliko nevednosti, mlačnosti, malomarnosti in napačnosti opažamo pri vzreji! Redko dajejo matere otrokom naravno hrano, pač pa pogosto brez prisiljenega povoda umetno — in še čestokrat kakšno! Razen tega tudi domači ne dopusté, da otrok svobodno giblje svoje ude, marveč zamotavajo in zadržujejo ubogo paro, da se skoraj ganiti ne more. Ne privoščijo mu miru, marveč ga gugajo in zibljejo, in ko potem kriči, ker se slabo počuti, mu z zatičem zamašé usta, v drugih dvomljivih in zlobnih tešilih niti ne govorim. Tako ne vzredimo vesele mladine!

Kako naše srce razveseljujoči vzor nam pa nudi srečna, pametna mati z otročičem na prsih! Je malček sit, potem cepeče z nogama in rokama in vriska same radosti. Vesel je in dobre volje in le kriči, kadar je spet lačen. In temu se lahko odpomore. Navaja se na snago, red in točnost že s prvim rojstnim dnem. Mati, bratci in sestrice ga obdajajo z ljubeznijo, in to njihovo ljubav obilo poplača z radostjo in veseljem.

Kmalu se vzbuja njegovo dušno življenje, ki pa se ne pospešuje z umetnimi, nesmiselnimi igračkami in godali, marveč s tem, da mu kažemo stvari njegove okolice in mu mati ali sestra ali bratec pripoveduje kako otroško povestico ali zapoje kako pesmico. In kako bogat zaklad te vrste imamo Slovenci!

Seveda! Kakor se ne more na mrtvem človeku vzbuditi življenje, tako ne vžgati na zlovolji veselost. Kjer ni nobenega razumevanja za veselje nežne mladine, tam se ne more vzbujati veselje. Zato so otroci veseli le v hiši, kjer polni radost in veselje srca roditeljev! Le veselje vzbuja zopet veselje.

Še preden otroci poznajo črke, naj jih učita oče in mati in na preprost način opozarjata na prirodne lepote. Priroda je prebogata darov in neizčrpljiv vir užitkov: Torej ven z otroki! Zunaj pod milim nebom naj skačejo in se igrajo, potem se bodo rdecila ličeca. Na bližnji grič in na polje z očetom ali materjo, kadarkoli je prilika. Kako se tu širijo in krepijo pljuča!

Kako pa je v istini? Ob delavnikih oče nima časa se pečati z otroki. Zvečer je truden ali — mora iti v društvo, k seji itd. Zato je že prav redka stara navada, ko so se po večerih zbirali domači, poslušajoč dogodbe iz ust stare mamice, ali čitajoč iz kake knjige zanimive povesti, ali rešujoč različne uganke. Kako so se otroci veselili teh užitkov, kako hvaležni so bili zanje! A dandanes za to oče nima časa ali nima veselja. Rodbinsko življenje je od dne do dne bolj pusto in prazno.

In v nedeljo! Na kmetih še po večerih tupačam odrasli pripovedujejo dogodbe, mladenke čitajo iz kake knjige povesti in otroci z veseljem poslušajo. Kaj pa počenjajo po trgih in mestih? Vsa rodbina z najmanjšim v vozičku ali na rokah. Kam li? Nikakor se ne gredo sprehajat v sveži zrak po okolici, marveč naravnost v gostilno. Kmalu se otroci prepuste samim sebi, razgrajajo in letajo, prihajajo pa tudi k mizi, da se »okrepčajo«. Seveda pokušajo pivo ali vino, in ko so že večji, pa z dovoljenjem očetovim iz čaše krepko »potegnejo«. Zaslepljeni oče pa se celo veseli, videč, kako že zna njegov deček prijeti polno kupico — in alkohol že začne svoje uničevalno delo na nežnem otrokovem bitju. Končno ima že tudi oče dovolj. Pozno na večer ali ponoči se vrača rodbina domov, domišljujoča si, da je prebila veselo nedeljo.

Kdor hoče vzgojiti veselo mladino, ta naj svoje otroke varuje uživanja opojnih pijač. Še mnogo bi lahko navedel o tem, kako nespametno oblačijo in redé otroke, kako nemarno gojé telo, kako razvajajo in napačno vzgajajo otroke v prvih letih in jim tako kalé pravo otroško veselje. Toda naj zadoščajo podani migljaji.

Iz ljube domače hiše začne otrok v 6. ali 7. letu zahajati v šolo. Osobito prvikrat se vsled nepojmljive neumnosti staršev napoti tja s strahom in trepetom, češ, da ga čaka tam hud učitelj z dolgo šibo. Hvala Bogu, da so danes take bajke o šolskih strašilih že redke! Mi učitelji pa skrbimo za to, da se bo otročičem že s prvim šolskim dnevom šola prikupila! Saj imamo vsaj pri nas že lepa šolska poslopja s prijaznimi, prostornimi učilnicami; če niso prenapolnjene, kraljuje v njih učitelj jasnih lic med veselimi otroci.

Vendar se v elementarnem razredu pri pouku vedno še ne postopa otroškemu razvitku primerno; zato današnji elementarni pouk v novincih ne vzbuja pravega veselja do njega. Izmed nedostatkov, nasprotujočih načelom otroškega dušeslovja, hočem le nekatere kratko omeniti. Prehod v strogo šolsko življenje, razlikujoče se bistveno od svobodnega domačega, je prenašel, kar otroku krati veselje do šole. Namah se vpreže v sponse šolske discipline, mora kakor pribit na klop mirno sedeti in povrhu se še majhnemu blebetaču neusmiljeno zamašé usta. In sedaj se kar zaporedoma vrše glaskovanje, govorne vaje, čitanje, pisanje, štetje, računanje, petje, in vse to tako naglo in hlastno, pravcata gonja. Kaj vse je dovršiti tekom enega leta! In posledice take avtomobilske naglosti? Večina otrok prav počasi in težavno napreduje, dasi mu doma, četudi okorno, pomagajo, nekateri zaostanejo. Ti revčki zgube veselje do pouka, nadloga tare otroke in občutljive starše, radost in veselje gineva.

Elementarni učitelji torej premalo upoštevajo nauke otroškega dušeslovja, dasi so nam dušeslovci v to svrho že podali dovolj smernic. Treba je le učitelju razmišljati, kako je te nauke pri začetnikih praktično izkoriščati. Zato svetujemo, da šolski zakonodajci glavne točke teh nauk po sodelovanju večjih psihologov, pedagogov in šolnikov sprejmejo v normalne učne načrte s primernimi navodili.

Vglablajoč se v otroško dušeslovje, bo normalni učitelj izprevidel, da se normalna rast otroškega duha počasi razvija in napreduje. Zato je elementarni pouk po tem naravnem zakonu uravnati: od prostega gibanja doma se je otroku p o l a g o m a privaditi mirnemu vedenju; šolski pouk pa je počasi in igraje prilagoditi realnim predstavam in pojavom, ki si jih je otrok že pridobil v domači hiši in okolici. Vse to bo premišljen učitelj veselega srca in zdravega humorja dosegel brez velikega napora.

Ta s svojo ljubeznijo prešinja sprejemljiva srca nežnih otročičev, ki drage volje vse ubogajo, kar vidi, na njegovih očeh, ter mu veselih ličic vračajo ljubezen in z marljivostjo poplačujejo njegov trud.

Povsem pa se po naših ljudskih šolah pretežno gojita razum in spomin. Temu je med drugim kriva preobširna predpisana učna snov. Ne tožijo li učitelji vseh šolskih kategorij, da zaradi prekratkega časa učenci ne morejo predpisane snovi samotvorno obdelati in se v gradivo duševno vglobiti? Zato ni mogoče, da si učenci temeljito osvoje potrebne znanosti, tudi nimajo one osrečujoče zavesti, ki jo ima vsak, ki si je dušne vrednote veselega in zadovoljnega srca priboril. Vestni učenci morajo prosti čas doma posvetiti učenju, ne pa ga uporabljati v razvedrilo. Kljub temu čestokrat ponavljanje predelane snovi ne gre gladko, vsled česar včasih po nepotrebem sledi kazen za kaznijo, kar močno krati otroško veselost.

In če je tudi večina učencev dosegla povoljne učne uspehe in si ojačila razum in spomin, baš so se njih čustva, volja, srce in vest premalo vzgojila. Osobito ne bo vzgojil mladine veselih src hladnokrven, suhoparen učitelj, ki ubija svojim učencem v glavo obilo znanosti in se ponša s tem, da znajo mnogo pesmic na pamet i. dr.

In izborni pedagogi, med njimi že umrli sloveči navoslovec F. Jodl, so naglašali, da že več let sem pristranska moderna vzgoja ponajveč izobrazuje razum, a zanemarja izobrazbo čustva in srca, to je vesti. Tik pred vojno so izkušeni pedagogi trdili, da je v modernih državah okoli 90% ljudi izobraženega razuma, a samo kakih 10% ljudi izobraženega srca. Zato je splošno srce človeštva, njeга vest v razvitku tako zaostala, da so moderni vojaki za vojne prav hladno in mirno metali bombe tudi na nedolžne ljudi in njih domove. Demoralizacija, nenravnost in medsebojno smrtno sovraštvo narodov so vzrok takim peklenskim dejanjem. Še celo ljudskošolski otroci so za vojne spoznali, da so zavist, nesložnost, nestrpljivost bile krive svetovne vojne. V višjem razredu neke ljudske dekliške šole na Erdeljskem, tako je poročala »Österr. Schulzeitung« leta 1915., je vprašal razrednik svoje učenke, kaj mislijo, da je zakrivilo strašno vojno. Kar sta namah dve dekleti odgovorili: »To, da ljudje drug drugega zavidajo, se ne pogajajo, so nestrpni in hudobni.« Tej izpovedi odkritih otrok je člankar dostavil, da otroci v svoji naivnosti čestokrat resnico zadenejo, navajajoč Schillerjeva stiha:

In česar razum modrijanov ne ve,
to čini preprosto otročje srce.

In dandanes? Razna nasilja glasno pričajo, da mnogi ljudje niso veselega srca, ne vesti. In ti hudodelci, morilci, najodurnejši tipi človeškega pokolenja, človeške pošasti poživljenega srca, se smatrajo za mučenike! Kako dolgo še bo veljala sodba o današnjem človeštvu, označena v lapidarnem stavku: »En sam je človek; ako jih je več, so ljudje; ako veliko, pa — živina!« (Roseggerjev citat iz dr. K. Osvaldovih »Smernice novega življenja«.)

Vsa ta vnebovpijoča grozodejstva nas dovolj opominjajo, da bo treba vzgajati predvsem otroška srca, vesela srca; kajti le človek za vse dobro, lepo in resnično vzgojenega srca se veseli z veselimi in žalosti z žalostnimi. Iz veselih otrok bodo vzrastli veseli ljudje, ki bosta njih um in srce v pravem soglasju, potem bodo njih srca plamtela za krasoto domače prirode, do domovja, za prosveto in srečo bodoče Jugoslavije.

Razen tega bo treba vaditi otroke tudi v ročnih delih in v telovadbi; kajti le v zdravem telesu je zdrav duh, je veselo srce. Vzbuhati nam je veselje ne samo do dušnega, marveč tudi do telesnega dela. Potem bodo tudi odrasli vsa svoja dela z veseljem opravljali.

Mi učitelji sami pa smo tudi ljudje, zavisni od okoliščin, sicer tudi ne docela popolni, a baš polni idealov. Kjer zapazimo zastanke, nedostatke, ovire, ne nehajmo poprej, dokler jih z združenimi močmi potom šolskih oblastev ne odpravimo. Nепrestano razmišljajmo o šolski organizaciji, o učnih načrtih, o učni tehniki, o šolski higieni, o učiteljski izobrazbi itd. Z veseljem delujmo na izboljšanju današnjih neveselih okolnosti, na našem osebнем popolnjevanju, in sicer zavoljo naše ljudske šole, naše mladine in našega naroda; kajti v mladini je bodočnost našega jugoslovanskega naroda!

Kdor želi našemu narodu veselo bodočnost, ta mora vzgajati vestno, verno in veselo mladino.

Skrbimo torej drage volje za to, da bodo našim otročičem veselo tekla mlada leta; kajti kdor nima nobenih prijetnih spominov izza mladih dni, tega srce ne pozna veselih uric srečnega življenja.

† Jernej Cenčič.

Kornelij Igljč.

Mrtev učitelj je blag
prijatelj nedolžne mladine,
zanjo živèl je, trpèl,
zanjo je delal vse dni.

V petek, 29. julija 1921, ob dveh je zaspal v Gospodu upokojeni nadučitelj v Kamniku, gospod Jernej Cenčič, v visoki starosti 77 let. Rojen je bil v Bukovščici pri Selcah pod pečunami mogočnega Ratitovca.

Mesto Kamnik je zelo spoštovalo in cenilo blagega rajnika. Zemlja je zakrila zlato srce iz kroga najboljših mož in naših najboljših tovarišev-učiteljev. To je pokazal njegov veličasten pogreb, kakršnega Kamnik že davno ni videl. Od blizu in daleč je prišla množica preprostega in inteligentnega ljudstva izkazat svojemu blagemu prijatelju zadnjo čast.

Kaj nas uči ta blagi, rajniki mož? Uči nas velike ljubezni do bližnjega, osobito do naših najbližjih, do ubožcev... On je zaslužil častno ime — očeta revežev. Skozi dolgo vrsto let je nesebično, požrtvovalno deloval v znani Vincencijevi družbi. Ubožci so sprosili pri nebeškem Očetu svojemu blagemu dobrotniku dolgo življenje, visoko, častljivo starost; njegovi cenj. družini pa blagoslov in srečo. Uči nas svoje kremenite značajnosti, neomahljivosti. Rajniki je bil veren učitelj; mož krščanskega svetovnega naziranja. Nikdar ni skrival svojega naziranja, nikdar ni zatajeval svojega globokega verskega prepričanja. Sv. vera mu je bila zvezda vodnica v življenju in v službi; tolažnica pa v trpljenju in smrti. Zato je zelo čislal oznanjevalce božje besede, gg. duhovnike. Z domačimi duhovniki je živel v slogi in edinstvu, s premnogimi pa v iskrenem prijateljstvu.

V šoli je bil mladini dober oče, ponavljal je neštetokrat kot Slomškar prelepe Slomškove besede: »Od svojih očetov podedovano sv. vero in pa mili materni jezik imejte, ljubi otroci, vedno in povsod v visokem čislu!« Otroci so ga ljubili kakor svojega očeta. Vzgajanie mladine na strogo verski poglagi mu je bila sveta naloga. Do svojih stanovskih tovarišev je bil vedno zelo postrežljiv; skoro za vse učitelje kamniškega okraja je svoječasno skozi dolgo vrsto let dvigal pri davčnem uradu plačo in jo potem razpošiljal, da jim je prihranil pot. Pripadal je naši učiteljski organizaciji »Slomškovi zvezi« že od nje ustanovitve. Naša načela so mu bila sveta stvar.

† Jernej Cenčič.

Pri vsem tem pa ni poznal nikakega sovraštva do druge naše stanovske organizacije; pa tudi ni imel nobenega sovražnika med svojimi tovariši bodisi v tej ali oni organizaciji.

Slava takemu možu! Takih pogrešamo...

Rajniki g. nadučitelj je bil prijatelj preprostih ljudi. Rad je zahajal v hribe, češ »tam so še pravi, odkriti, dobri ljudje«. Bil jim je svetovalec v raznih zadevah. K pogrebu so prišli kmetje iz okolice in mož stare korenine, Klemen iz Gojzda pri Kamniku, je rekel po pogrebu ves otožen: »Zgubili smo moža, ki ga nima Kamnik in ga ni daleč naokoli!« Znal je biti prijatelj, ki je zaklad; to vedo oni, ki so ž njim zgubili zaklad... N. pr.: Na Gojzdu nad Kamnikom je bil župnik Lojze Podobnik, s katerim sta si bila zvesta prijatelja. Četudi star, je Cenčič hodil orglat leta in leta vsako nedeljo gori na Gojzd. Pot je bila težavna, a rekel je: »Ko sem

prišel iz Kamnika v gozd, sem vedno zaukal.« G. Podobnik je umrl 10. julija 1910 in Cenčič je ob tej zanj pretresljivi vesti napravil obljubo, da ne bo v življenju nikdar več zaukal. Ostal je mož beseda. Res, ni ga bilo pripraviti tudi v najveselejši družbi k temu. — Tako je pokazal, da je še vedno mislil na prijatelja.

Za uboge je storil veliko, kakor že prej omenjeno. Bil je od ustanovitve Vincencijeve družbe v Kamniku (od leta 1913, do smrti) njen predsednik. Znal je držati odbor skupaj in bil silno točen. Tedenske seje so se vršile točno ob uri; ako je kdo le par minut zamudil, ga je znal kaj ljubko posvariti, kakor: »V zlate bukve pridete, ker Vas moramo čakati!«

Bil je blagi rajniki globoko veren...; vsak dan je bil pri sv. maši; javno je molil opoldne, ko je zazvonilo Mariji v čast. In to so Kamničanje lahko videli skoraj vsak dan, ker je bil od 11 do 12 navadno v občinski pisarni in se ob 12 vračal domov.

Znal je ločiti načela; stvar od osebnosti. Ni našel v življenju samo takih ljudi kot je bil sam...; veliko je moral pretrpeti krivic, a ko je stvar zahtevala, je on celo delal in se žrtvoval za svoje osebne nasprotnike. In to so vsi občudovali na možu.

Dne 14. julija 1921 ob 11 se je izrazil nasproti svojemu č. prijatelju, ko sta govorila o razmerah: Če kdo, bi lahko rekel jaz: »Dulce est pro patria mori« = Sladko je za domovino umreti. — Bil je navdušen Slovenec; delal je povsodi za katoliško stvar; nasprotnikom je kar v obraz povedal resnico, a ker je bil res kristalen značaj, so ga tudi nasprotniki spoštovali.

Zadnji čas se je zavzemal za melodične zvonove. Vsem gg. župnikom v okolici je to priporočal; še pred smrtjo je naročal, naj se prosijo gg. župniki v okolici, da si omislijo nove zvonove. Tunjice naj bi dobile zvonove: C — es — g, Mekinje: hes — as — ges — es, Nevlje: c — hes — f — c, Gojzd: h — a — e in dr.

Imel je posebno veselje do orgljanja in lepo ubranega zvonjenja; težko se je ločil od župnih orgel na Šutni v Kamniku.

Veliko skrb je imel do svojih otrok. Izšolal je pri svoji tedanji skromni plači (600 gld. letno) štiri otroke: Jožef je nadučitelj v Rogatcu, Julij, bivši nadučitelj v št. Petru na Krasu, je sedaj nastavljen v Kamniku, Angelica, učiteljica v Kamniku, in Viktor, urednik »Slovenca«.

Sklenem ter zakličem svojim cenj. ožjim rojakom Kamničanom in svojim dragim tovarišem in tovarišicam: »Učimo se od blagega rajnegega prave krščanske ljubezni do bližnjega... in pa Tebi, blagi Jernej: Bodi Ti zemljica lahka na domačih tleh!«

K reformi računskega pouka.¹

Fr. Lužnik.

Veliko truda in skrbi posvečajo metodiki računskemu pouku. S precizno, naravnost pedantično natančnostjo so pisana njihova metodična dela, izdelani so učni načrti do zadnje podrobnosti in pojavljajo se na pedagoškem trgu nova učila kot gobe po dežju. Kljub temu pa so uspehi računskega pouka klavrni, da se Bog usmili. Ni torej čuda, če se polasča učitelja nezadovoljnost s svojim delom. Že nekako instinktivno čuti učitelj pogrščenost starih pedagoških tradicij, ki mu jih vsiljuje ta ali ona računski metodika. Ne more pa tudi biti gluhi in slepi za reformne ideje pedagoškega sveta, ki trkajo na vrata našega šolstva in ki bodo brezdvomno tudi pri nas obrodile bogate sadove, če se jih oprimemo z veseljem in z vnemo za svoj vzvišeni poklic.

»Kdor ne dviga življenjskih moči, ta ne vzgaja,« pravi dr. Ozvald. Naloga računskega pouka ni le ta, da podajamo učencem predpisano učno snov, **b u d i t i i n i z o b r a ž e v a t i m o r a m o p r e d v s e m n j e g o v e d u š e v n e s i l e**. Žalibog govori iz naših računskih metodik večidel le matematik, ki vidi pred seboj v prvi vrsti računsko snov, premalo pa govori iz njih otroški psiholog, ki bi videl pred seboj v prvi vrsti otrokovo dušo in ki bi mu bila prva in glavna naloga pospeševanje in razvijanje otrokovih duševnih moči. Zadostiti pa se more tej nalogi le na ta način, da damo otroku priliko preizkušati in uriti svoje duševne zmožnosti s samolastno tvornostjo. »Le to ima za človeka vrednost in trajnost,« pravi Hilsdorff, »kar si je pridobil s samotvornim delom, t. j. z naporom in vajo svojih sil.«² Teža se zavedajo tudi reformatorji računskega pouka in vse njihovo reformatično delo teži za tem.

1. da učenčevo pasivno, receptivno delo v računskem pouku zmanjšajo na minimum ter ga nadomestijo z aktivnim, produktivnim delom.

Ker pa se metodik-matematik ozira v prvi vrsti le na računsko snov, tudi nič ne vprašuje po otrokovih naravnih nagibih. Njemu je vseeno, ali se otrok uči z veseljem ali z nejevoljo, ali je pouk zanimiv ali nezanimiv. Volja učenčeva se ima vsekdar ukloniti volji učiteljevi, tudi če se temu upira njegova notranjost. Delo učenčevo, ki ni v skladu z njegovimi nagibi in duševnimi potrebami, pa je — delo sužnja. Z vzgojnega stališča ne moremo odobravati takega dela. »Suženjsko delo škoduje vselej in povsod

¹ Referat na zborovanju podružnice »Slomškove zveze« v Novem mestu dne 12. novembra 1921.

² Wetekamp, Selbsttätigkeit und Schaffensfreude.

in „vtepeni“ uspehi nimajo nikake vzgojne vrednosti.« (Gerlach.) Zato pa reformatorji računskega pouka tudi zahtevajo,

2. da zajemaj učitelj učno snov vsekar iz interesne sfere učenčeve, da čuti učenec sam potrebo, prisvojiti si jo.

Ozirati se hočem v pričujoči razpravi predvsem na ti dve točki, na katerih sloni največji del reformatoričnega dela računskih metodikov.

Računstvo v prvem šolskem letu.

Vsak elementarni učitelj ve, kako površne in meglene so številčne predstave malega abecedarčka izza njegove predšolske dobe. Predstavljati si more kvečjemu števila od 1—5. Višja števila pozna le po imenih, ne more pa si jih predstavljati določno in razločno.

Da pa pride učenec do jasnih številčnih predstav, ni še zadosti, da napaseš njegove oči s kockami in kroglicami. Treba ga je zaposliti tudi *a k t i v n o*. Sam naj postavlja in razstavlja razne predmete na klopi ter jih prešteva. Dalje je važno, da ustvari učitelj v učencu pravo *č u v s t v e n o u b r a n o s t*, da sledi učenec pouku z veseljem in zanimanjem. Za to pa kocke, kroglice in pike kot mrtva abstrakta niso bogve kako pripravne ter se jih naš mali računarček kmalu naveliča.

Podlaga vsemu računskemu pouku je štetje. Seveda je treba vaditi štetje vedno na resničnih predmetih in treba nam je iskati za to vedno kakega naravnega povoda. Štejemo učence, da vidimo, če so vsi v šoli,¹ štejemo učence po posameznih klopeh, oddelkih, štejemo šolske potrebščine, klopi, okna... Učenci prinašajo v šolo gumbe, želod, kostanj, paličice itd. ter jih preštevajo. Tudi prsti na roki so za štetje prav dobro uporabljivi. Med štetje vpletaj učitelj večkrat primerne povestice in učenci si pri tem predstavljajo svoje predmete kot vojake, punčke, konje, piščeta, ki jih postavljajo ali polagajo na klop in razvrščajo v razne skupine. Važno je tudi ritmično štetje: 1 2, 3 4, 5 6... 1 2 3, 4 5 6... 1 2 3 4, 5 6 7 8... itd. Vršiti se mora seveda tudi na predmetih, ki jih polagajo učenci na klop ali rišejo na tablico.

Začetni računski pouk imej torej edino to nalogo, pribaviti otrokom določne in razločne številčne predstave ter jih obenem navaditi štetja. Bilo bi protinaravno, učiti otroka računskih operacij v času, ko se mu številčni pojmi šele razvijajo. Napačna je torej zahteva metodikov, naj se učenec n. pr. uči seštevati in odštevati v številčnem obsegu od 1—5 že takrat, ko mu je učitelj razvil pojem števila 5, ne pa še pojma števila 6

¹ Če prekoračijo učenci številčni obseg, ki je za ta razred predpisan, jim pač ne bo v škodo.

in višjih števil. Učenec se ima na ta način boriti z dvema težkočama naenkrat: prizadeva mu težkočo številčni pojem, ki je šele v začetnem razvoju, še večjo težkočo pa mu prizadeva operacijski pojem, za katerega mu navadno manjka tudi primerna duševna zrelost. Posledica tega je, da prezgodnje računske operacije povzročajo v otrokovi glavi veliko zmed in se jim priuči le mehanično.

Tudi računske operacije naj izvajajo učenci sami na predmetih, ki so jim na razpolago. Izborno se da uporabljati pri tem tudi risanje. Seveda morajo biti risbe popolnoma preproste ($\sqrt{\quad}$ = šolska klop, \circ = jabolko, oreh, jagoda ..., \square = cvetlica itd.), da učencem ne delajo težkoč in da ne izgube z njimi preveč časa. Predmetom in risbam pa mora učitelj vdahnuti življenje s konkretnimi primeri. Zgled: Tonček je nabral poln žep lešnikov (jabolk, orehov). In Tonček je prav dober dečko. Nekaj lešnikov podari materi, nekaj očetu, nekaj Janezku itd. Koliko jih podari vsem skupaj? Lahko je najti podobnih primerov več kot dovolj, treba se je le nekoliko uglobiti v življenje in dušo otroka. S takimi primeri pa daš učencem pobudo, da začnejo sčasoma sami iskati in tvoriti podobne naloge iz življenja.

Nikar pa ne mučimo otroka takoj z abstraktnimi matematičnimi oblikami: $3 + 5$, $12 - 3$, 2×4 ... Taki abstraktni računi ne spadajo v elementarni razred, zlasti ne v prvih mesecih računskega pouka. Ne smemo si predstavljati elementarnega računarčka kot nekako pomanjšano merilo odraslega, zato mu ne moremo ustvarjati predstav na isti način in v istem tempu, kot si jih ustvarja odrasel človek. Vpoštevati je tudi velikansko razliko med stvarnimi in številčnimi predstavami. Teh si učenec ne more pridobiti tako lahko in hitro kot one. Abstrakcija more dozorevati v njem le kot plod obilnih konkretnih zgledov.

So pa še tudi drugi razlogi, ki govorijo proti prezgodnjim, nezrelim abstrakcijam v računskem pouku elementarnega razreda. Hočemo biti ljubitelji mladine in kdo bi tudi ne vzljubil teh naših nedolžnih, naivnih malčkov! Pa pride računska ura in učitelj jim začne vtepati — včasih prav zares vtepati — v glavo račune, ki se ti zde, da se vlečejo v neskončnost: $3 + 2$ je? $4 + 1$ je? $7 + 2$ je? ... Slabo izpričujemo s tem svojo ljubezen do teh malih računarčkov, ki so jim taki računi prava pravcata mōra.

Izpregovoriti mi je še nekaj besed o rabi števil. Po navodilu naših metodikov seznanjamo učenca z vsako novo številko takoj, ko smo mu ponazorili število na predmetih in pokazali številčni obrazec. Vadimo ga torej že takoj v prvih tednih računskega pouka v čitanju in pisanju števil. Je to naše postopanje pravilno? Kaj naj si predstavlja elementarni računarček pri teh znamenjih števil, ko si ne more predstavljati niti števila samega? Lahko si sicer predstavlja številčno količino posameznih predmetov (5 paličic, 8 gumbov...), abstraktni številčni pojmi (pet, osem...) pa zanj še ne eksistirajo. Zato pa mu je tudi vsaka številka, ki te pojme

oznamenjuje, nerazumljiv hieroglif. Dokler je abstrakcija števil v učenčevi duši šele v začetnem razvoju, je raba številke nele neumestna, temveč naravnost škodljiva, ker številke učencu v začetnem računskem pouku otežkočujejo tvarjanje jasnih številčnih in operacijskih predstav. Zato pa je tudi povsem upravičena zahteva novjših metodikov, naj se v elementarnem razredu vsaj v prvih mesecih računskega pouka raba številke opusti.

Ustno in pismeno računanje.

Da bodi računski pouk zlasti v nižjih razredih, kjer se goji največ ustno računanje, kolikor mogoče nazoren, je znana zahteva vseh metodikov, ki se mi je tukaj ne zdi potrebno še posebe naglašati. Vzemi v roke katerokoli metodiko, povsod se navaja ena in ista pesem o nazornosti, ki si jo slišal peti že sto- in stokrat, da človeku v resnici že preseda.

Ne smemo pa prezreti dejstva, da se ta učni princip — princip nazornosti — dostikrat tudi napačno pojmuje. Razvil se je iz tega principa o računskem pouku takozvani normalni postopek. Učitelj podaja snov, držeč se pri tem strogo predpisane poti, ki jo zahteva ta ali oni normalni postopek. Da bi se dala naloga izračunati tudi na drug, morda še primernejši način, kaj to učitelju mar! Normalni postopek zahteva tako in edino tako — in tako stori tudi ti! Če računaju učenci n. pr. nalogo: $46 + 32$, jo imajo računati vsekdar le tako, kakor jim je ponazoril učitelj podobno nalogo na računalu: $46 + 20 = 66$, $+ 3 = 69$. Ne trdim, da ta postopek ni pravilen. Toda učenec naj si izbere postopek za rešitev naloge s a m. Zdelo se mu bo morda primerneje rešiti to nalogo na ta-le način: $46 + 23$; $40 + 20 = 60$; $6 + 3 = 9$; $46 + 23 = 69$. Ali: $46 + 3 = 49 + 20 = 69$; $46 + 23 = 69$.

Da navedem še en zgled iz odštevanja: $34 - 18$. Če se držim predpisanega normalnega postopa, računam: $34 - 18 : 34 - 10 = 24 - 8 = 16$; $34 - 18 = 16$. Uberem pa lahko tudi drugo pot, n. pr.: $34 - 4 = 30 - 10 = 20 - 4 = 16$; $34 - 18 = 16$. Ali: $34 - 4 = 30 - 4 = 26 - 10 = 16$; $34 - 18 = 16$.

Mnogo potov pelje v Rim in bilo bi nespametno zahtevati od učenca, naj se drži pri računanju vsekdar le ene poti. Z normalnimi postopki se samostojno mišljenje učenčeve ubija, pouk se izpremeni v dresuro in učitelj vendar ni hlapec ali cirkuški ravnatelj, da bi dresiral svoje učence kakor se dresirajo konji.

Vsak prezgodnji mehanizem v računskem pouku je škodljiv. Zabraniti ga je treba tudi pri množenju. Čital sem neko metodiko, v kateri se zahteva, da naj ponazoruje učitelj vso poštevanko v eni učni uri, a potem naj se takoj preide k učenju na izust. V čast našim slovenskim metodikom pa poudarjam tukaj izrečno, da je bila dotična metodična knjiga — nemška. Vendar pa se tudi pri nas v tem oziru veliko greši. Tudi pri nas pre-

vladuje mnenje, da smo dali učencu že dovolj nazorne podlage, ko smo mu ponazorili poštevanke tega ali onega števila in da smemo od njega takoj zahtevati, da se dotično poštevanke nauči na pamet. Za te osnovne račune množenja nikakor ne zadostuje enkratna ali dvakratna ponazoritev, treba nam jih je ponazoriti večkrat. Zgledi iz praktičnega življenja nam nudijo za to vedno dovolj snovi. Seveda bi na ta način ne mogli obdelati poštevanke že v drugem šolskem letu, kakor nam to predpisuje učni načrt, ampak šele na srednji stopnji. Pridobili pa bi s tem na srednji stopnji več časa za praktične računske vaje, s katerimi bi si učenci polagoma in na najnazornejši način utrjevali svoje osnovno računsko znanje.

Največje težkoče prizadeva učencem deljenje. Večini učencev je pojem deljenja skoro docela nerazumljiv. Treba jim je ponazoriti to računsko operacijo na praktičnih zgledih, in sicer ne enkrat ali dvakrat, ampak nešteto krat. Primer: Učenec ima razdeliti 24 orehov med 4 učence tako, da dobi vsak enak del. Najenostavneje bi se dala ta naloga ponazoriti na ta način, da vzame učenec v roke 24 predmetov, ki naj jih razdeli na 4 enake dele. Ponazoruje pa se lahko tudi z risanjem. Učenec si načrta 4 pravokotnike, ki naj pomenijo predalčke, in riše vanje orehe, in sicer izprva v vsak predalček po en oreh, k temu zopet drugega itd., dokler ne dobi skupnega števila 24 (glej sliko!).

Naj izpregovorim tukaj par besed o računskih nazorilih. Imamo jih na tisoče. Samo računskih strojev je krog 400 najrazličnejših vrst. Katera nazorila so najboljše? — Tista, ki jih lahko dobi vsak učenec sam v roke. Ne bom jih ponovno našteval; omenil sem jih že pri elementarnem računstvu.

Ozirati pa se nam je pri izbihi nazoril tudi na življenjske odnošaje in dajati prednost le takim učilom, ki so jih rodile praktične življenjske potrebe. »Pride čas,« — piše Kühnel, — ko bodo večjidel vse računskie stroje le še v šolskih muzejih kazali in razlagali strmečim očem in zgodovinarjem; ko bo šola tudi v tem pogledu iskala in našla stik z resničnim življenjem . . . in ko bodo njena najvažnejša učila denar in metrska mera, tehtnica in ura.«

(Dalje prihodnjič.)

1 ○	5 ○	9 ○	2 ○	6 ○	10 ○
13 ○	17 ○	21 ○	14 ○	18 ○	22 ○
3 ○	7 ○	11 ○	4 ○	8 ○	12 ○
15 ○	19 ○	23 ○	16 ○	20 ○	24 ○

Vzgojni pomen božičnih jaslí.

S. M. Angela Magaj.

Ko pišem te vrstice, mi vhaja pogled skozi okno ven v zimsko prirodo, ki je tako čarobno lepa, lepša od neveste v deviško beli tenčici. Duh pa misli — misli — božič pred vrati. Kako ga praznuje Slovenec? Zdi se mi, da nišmo Slovenci glede družinskega praznovanja božičnih srečejasnih ur daleč za mnogimi drugimi narodi. V duhu hitim 20 let nazaj v samotno ležečo slovensko vas. Mrzli sever je zamel vasici stezice, nizka okenca se skrivajo za visokim ledenim obzidjem. Po stari slamnati strehi, ki je dobila kajpak tudi ona za božič dragocen bel kožuh, pretkan s tisoč in tisoč dragulji, bleščečimi demanti, se plazi od enega konca do drugega dim. Nekaj živahnejše kipe ti sivi oblački kvišku, mar li tudi oni vedo, da je zdaj čas okoli božiča, čas življenja, vrvenja naše ljubke žarooke mladeži, ki je pozabila na drsanje in sankanje, po kotih se smuče, tačen šepet, napol glasno hihitanje, tuintam škrtanje škarij, nabrušenih nožičev, ropot drobnih klešč, vmes pa tudi tisti nedolžni, globoko v dušo segajoči pogledi, iz katerih diha samo ena misel: »Božič, božič delamo!« Da, za božič so naši predniki vpregli vse moči svoje otroško-nedolžne domišljije. Precej stara je med Slovenci navada, staviti jaslíce, kititi božično drevesce. Posebno veselje so izžarevale jaslíce v srcu naših otroško vernih pradedov. Moderni svet se danes upira tej starokrščanski navadi. Zakaj, ne bom tu govorila. Vsekako pa mislim, bi bilo tudi zdaj času primerno, da se stara lepa navada obnovi. Ali kjer je ni, naj se nanovo zopet vpelje! Ne samo v cerkvi, ne, v vsaki hiši, šoli bi morale stati o božiču jaslíce. O cerkvenih jaslícah ne bom govorila, pač pa naj povem nekaj misli o družinskih in šolskih jaslícah.

Otrok je rojen za igro. Njegovo delo v detinski dobi je igra. Ta ga zamoti v bolezní, ona mu uteši glad in ohladi v hudi vročini žejo, pozimi mu pogrèje premrle ude. Kako se zasveti malčku biserna solza v nedolžnem očescu, ko stegne ročico po igrački, in najsi bo tudi samo preprosta punčka, ki jo je mati sešila iz starih krp. O, otroška duša, da bi ti jaz mogla zreti v tvoje globine!

Otrok hoče delati, gledati, hoče igrati, a on hoče tudi vedeti. Vedozeljnost njegovo zmağa le potrpežljivost najkrotkejše mamice, ki se nikdar ne utruði na sleherno vprašanje dvorljivo odgovarjati svojemu radovednemu malčku.

In kje ima vzgojitelj sredstvo, da ž njim uteši to trojno otroško hotenje na bolj idealen način, če ne s postavljanjem in pripravljanjem jaslí. S kakšno neutušljivo poželjivostjo se pase otroško nedolžno oko na vsem, kar je tu možno videti. Kdor je videl tiste male, na široko zevajoče oči naših kodroglavčkov pred božičnimi jaslícami v domači farni cerkvi, mi bo to potrdil. Kakšni vzkliki veselja — ročici ploskata, noga pozabi, da je v svetišču. Z Davidom pred skrinjo zaveze bi tudi naša

rajska mladež najrajši skakala in pela v srce prekipevajoči rajski blaženosti. Da, potem pa ni prav nič čudno, če se ob takih prizorih tudi srca starčkov pomlade in jim zaidejo misli nazaj — nazaj v dobo neizkaljene zemeljske sreče. Kako se tu pred jaslicami kristalna otroška duša zatopi v občudovanje, ogledovanje. Svete podobe, voliček, osliček, golobček, ovčice in pa skromni hlevček s pastirci, v ozadju mesto Betlehem, vse, prav vse je otroška nedolžnost našla, ogledala, v dušno zakladnico skrbno zaprla. In to brez učitelja, brez navodila — vse samo potom gledanja — brez najmanjšega dotikanja.

Kaj šele tam, kjer so jaslice neposredni predmet otroške ustvarjajoče, upodablajoče fantazije! Kakšna ženialna neumorna delavnost bi stopila na dan, če bi prepustili otrokom delo postavljanja božičnih jaslic! Koliko mladih umetnikov, koliko misli bi rodila skrb za postavljenje kipov ali izrezanih papirnatih podob! Koliko otroške originalnosti bi pokazale hiše betlehemske, drevesa ob potih, kaka previdna skrbnost bi dihala iz zelenega, še tako neznačnega mahu! In kaj šele razsvetljava pred jaslicami! Tudi lučke in svečke bi nam vzgojiteljem pripovedovale o idealnih dušah naših malih šolarčkov in šolaric. Da, za otroke bi pomenilo tako delo nič drugega kakor časno bivanje v deželi bajk in srečosanjajočih pravljic. In če bi naša mladež postavila pred hlevček moderni kip smrt bruhajočega topa ali če bi nataknila staremu preroku Simeonu velike naočnike, kdo bi se upal spotikati nad tem. In če bi krasile prsi svetih treh kraljev zlate kolajne, odlikovanja iz svetovne vojne ali red sv. Save, mar bi to ne bil dokaz, da tudi otrok razume duh časa.

Kdor je sam okusil blaženo radost božičnih dni, on in le on more razumeti vrednost jaslic za harmonično izobrazbo otroške duše. Vse te vzgojne važne momente nudijo družinske jaslice. Vselej naj jih otrok gradi ali vsaj sodeluje. In če je zraven moder vodja, ki morebitne prevelike originalnosti odstrani ali popravi, utegnejo pod otroško roko zrasti krasna, naravnost očarujoča dela, ki so v veselje ne le otrokom, ampak tudi odraslim, zlasti onim, ki so si znali ohraniti še čut za narodno poezijo, vzlic vedno bolj v javnost prodirajoči napetosti moderne kulture. In če bi bile take družinske jaslice tudi še tako preproste, še vedno imajo za otroke privlačno moč. Tudi iz samega papirja si ve otrok postaviti svoj božični paradiž, kjer ne sme manjkati ne hrib, ne hlevce. Skupine pastirjev, ovac pričajo tudi tu, da je poezija sestra tihega uboštva, skrite skromnosti. Čuvstva, ki plamte na dan pred jaslicami, so v prvi vrsti verska, dasi ne moremo utajiti tudi raznih profanih primesi. Vera v rojstvo Gospodovo se v otroškem srcu tako globoko vcepi, da je ne morejo izdreti najhujši viharji poznejših bojev življenja.

Josef von Führich, sloveči mojster krščanske umetnosti in navdušen prijatelj božičnih jaslic, je mogel po pravici reči: »Božične jaslice polagajo v milijone otroških src kali večne blaženosti.«

Naj bi torej krščanski starši to prevažno vzgojno sredstvo, pri katerem so vse moči otroškega duha v tako idealni smeri zaposlene, po-

grešali? Nikakor! Na deželi se ponekod izgovarjajo, češ: »To je gosposko!« Pa ravno v selskih hišah so jaslice posebno važne. Pozimi nimajo kmečki otroci izven šole pravega posla in koliko ur se potratijo s postopanjem. Koliko bi bilo vredno, prosti čas porabiti za graditev božičnih jaslíc. Koliko tehnične ročnosti in spretnosti bi si otroci igraje prisvojili.

Ker je šola oni faktor, ki mora domačo vzgojo nadaljevati in izpopolnjevati, zato bi pravzaprav morala imeti tudi vsaka šola svoje jaslice. Jaslice bi bile močna vez, ki bi otroka priklenila na šolo, bi učiteljevo avtoriteto okrepila in bi v ljubezni združila otroke z učiteljem.

Tudi šolske jaslice naj bi otroci sami postavili. Poleg dela in gledateljnosti nudijo jaslice tudi vedoželjnosti bogato dušno hrano.

Jaslice so za starše in vzgojitelje izvrstno ponazorilo, ki nudi zlasti katehetu marsikako važno oporno točko. Jezusovo rojstvo je nekak centrum skrivnosti, okrog katerih se krščanske dogme vrste. To pa je psihološka resnica, da so vse predstave in vsi pojmi, dobljeni potom konkretnih predmetov, globlje vtisnejo v dušo in razum, kakor vse, kar bi izkusile doseči še tako lepe besede.

Lahko bi šli še naprej in bi tako ponazorili s kipi in skupinami vsako versko skrivnost, a otrokom bi vendarle ostala božična skrivnost najljubša, najmikavnejša. Seveda je vse to modernemu svetu, ki misli samo na moderno umetnost, nepojmljivo? Utegnejo nas ti moderni velikani celo zasmehovati, zaničevati. Prosto jim. Mi smo za take pohvale neobčutljivi, ker vemo, da spadajo jaslice med one reči, ki jih je Bog skrtil velikim duhovom tega sveta, a razodel jih je svojim malim, da govorim pesniško:

Kjer klonim jaz ponižno glavo,
tam norec naj bežil
Spoštujem to, kar sveto je in pravo,
kar meni sveto, o tem brezbožnež naj molčil

Društvena in stanovska kronika.

Poročilo o občnem zboru.

Letošnji občni zbor je pokazal nepričakovano življenjsko moč Slomškove zveze. Ni se vršil v kakšnem omahovanju in gotovi preračunjenosti, v znamenju ali — ali, nego v gotovi in sigurni načelnosti, brez obotavljanja, jasno in določno.

Splošni želji svojih članov je ustregla Sl. zv. s tem, da je priredila na predvečer občnega zboru, 27. decembra ob 8. uri pozdravni večer v dvorani Rokodelskega doma. Ker je bilo pričakovati obilne udeležbe, je začelo učitelstvo prihajati kmalu po 7. uri, da si zagotovi prostore. Do 8. ure so bili že vsi prostori zasedeni, da so mnogi

(domačini) morali le še stati. Ob 8. uri je prišel svirati orkester Dravske divizije in jako točno so došli gostje, zastopniki kat. organizacij, duhovščine, profesorjev, dijaških in strokovnih organizacij. Preds. Štrukelj je imel priliko v pozdravnem govoru pozdraviti prevz. g. knezoškofa dr. A. B. Jegliča, stolni kapitelj, kan. Stroja, zastopnika Katehetskega društva dr. Pečiaka, zastopstvo duhovščine in nje naraščaja, zastopnika semeniščnega ravnatelja (ki je bil sam zadržan) podvodja dr. Zupanca, vseučil. prof. dr. Fabianija, podpredsed. SLS in zastopnika Jugoslovanskega kluba, prof. Remca, dr. Kulovca, ravnatelja Gočalo, zastopstvo kluba SLS v občinskem svetu, Kremžarja, Pirca,

Jegliča, zastopstvo Javnih nameščencev SLS, Strnada in Lavtižarja, zastopstvo Orla, dr. Basaja in Tomaziča, zastopstvo Krščanskega ženskega društva, gospo Humekovo in gđc. A. Detela, zastopstvo Zadružne zveze in S. K. S. Z., dr. Mohoriča, okr. šol. nadzornika Novaka, zastopstvo Jug. strok. zveze, Kmetске zveze, in že ta večer nad 100 članov in članic. Naglašal je dejstvo, da je nočnejši večer dokaz za to, kar je Slomškova zveza zaradi svojega dela tudi pričakovala: za njo stoji velika množica slovenskega naroda. To svoje delo hoče Slomškova zveza tudi nadaljevati, pa naj pride karkoli.

Nato je društveni mešani zbor zapel pod spretnim vodstvom ravnatelja Sadařja nekaj pesmic, starejših in modernih; zlasti je ugajala dr. Schwabova »Zdrava Marija« s solospевom konservatoristke-učiteljice Miluške Šalamunove. Po dovršeni pevski točki so gosle in zastopniki organizacij pozdravili krščansko učiteljstvo. S prisrčnimi in bodrilnimi besedami je pozdravil učiteljstvo prevzvišeni g. knezoškof. Pozdravil je bojevnike, junake za krščansko vzgęjo slovenske mladine, mučenike, ki osobito v teh težkih dneh prenašajo z junaštvom nasprotstva in sovražnosti zaradi krščanskega prepričanja. V imenu SLS in Jugoslovanskega kluba je pozdravil prof. Remec, v imenu Orlovstva dr. Basaj, v imenu kluba občinskih svetnikov SLS urednik Kremžar. Z lepimi besedami je pozdravil krščansko učiteljstvo univerz. profesor dr. Fabiani. Krščansko ženstvo je v pesniških besedah pozdravil ravn. Slapšak.

Po pozdravih in odzdravih se je razvila prisrčna in neprisiljena zabava med gosti in učiteljstvom. Vmes pa je s priznано dovršenostjo sviral orkester. Žal, da je ta pozdravni večer prehitro minil. Slišala se je splošna želja, naj združi skoraj zopet tako ljubezniva zabava člane Slomškove zveze.

Naslednjega dne, 28. decembra ob 8. uri, so se zborovalci udeležili sv. maše pri oo. frančiškanih. Še pred 9. uro pa je bila dvorana Rokodelskega doma polna. Točno ob 9. uri je otvoril predsednik Štrukelj občni zbor in je v prisrčnih besedah pozdravil zborovalce, zlasti one oddajene iz Prekmurja in Štajerske, katere ni zadržala ne dolga pot, ne veliki stroški. Pozdravi nato došle goste: predsednico Krščanskega žensk. društva gospo dr. Brejčevu, rektorja P. Kopatina, podpredsednika Slov. Kršč. Soc. Zveze dr. Debevcu, zastopnika SLS prof. Remca in druge.

V svojem nagovoru se predsednik spominja umrlega kralja Petra I. Osvoboditelja in pozove zborovalce, da zaključijo njegovega spominu slava. Zborovalci, ki so stali ob spominskih besedah na umrlega kralja, se odzovejo s trikratnim slava. — Spominja se dalje Nj. V. kralja Aleksandra, kateremu na predsednikov poziv zaorijo zborovalci »živijo!« — Dalje omenja ustavne izpremembe, ukinitje poverjenštva za uk in boğočastje

in preide na pokrajinskega namestnika, v katerem vidi on in vse učiteljstvo Slomškove zveze radi njegove izjave ob nastopu, da hoče čuvati pravo in pravico vseh, čuvarja prava in pravice tudi učiteljstva, organiziranega v Slomškovi zvezi. (Živahno odobranje.) — Po pozdravnem nagovoru preide zborovanje k prvi točki dnevnega reda, k predavanju strokovnega učitelja R. Pečjaka »O večnostni ideji«. Ker izide predavanje celotno, je tu omeniti le toliko, da so njegove plastično podane slike modernih smernic, ki vodijo stran od Boga in ustvarjajo lastna božanstva, fascinujoče vplivale na poslušalce. Umetniško naslihan in podkrepjen z dokazi svetovne zgodovine in literature (Tolstoj, Dostojevski, Metterlinck, Tagore, dr. Krek, dr. Ozvald, Cankar, Župančič) je bil zlasti preokret človeštva nazaj k Bogu. Z življenjsko resničnostjo je dokazal, da je večnostno čuvstvanje podlaga in smer vsakemu drugemu čuvstvanju, ki po njem prejme božjo sankcijo. S prepričevalnimi besedami je klical Slomškovo zvezo na delo za narodov povzdig. Ko je končal z Župančičevimi besedami:

Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali, kovali svoja srca, kovali svoj značaj, kako zvene nam duše, bomo poslušali — zakaj?

Morda pod kládvi se nam oglási kedaj srce, ki v njem bo pravi bron —

je vsakdo izmed poslušalcev vedel, kje je njegovo mesto pri življenjskem delu za narod. — Zborovalci so predavatelju priredili prisrčne ovacije.

Druga točka dnevnega reda so bila poročila društvenih funkcionarjev: tajnice: blagajnika in urednika.

Tajniško poročilo: Osrednji odbor je imel v tem poslovnem letu 18 odborovih sej in žalno sejo ob priliki smrti Nj. V. kralja Petra, ki so se je udeležili tudi predsedniki podružnic, in eno širše zborovanje na Viču, na katerem je poročal šef pokrajinskega oddelka za prosveto in vere. Sklepi zadnjega občnega zbora, naj izhaja poleg »Slovenskega učitelja« tudi »Priloga Slovenskemu Učitelju« ali »Učiteljski Vestnik«, se ni dal izvesti, ker člani niso poslali obliubljenih 100 K v ta namen.

Tudi podružnice niso vse izvršile sklepa zadnjega občnega zbora glede kontrole svojih članov, ker niso vse poslale centralnemu odboru svojih imenikov. Iz tega razloga je bilo nemogoče sestaviti po številu točnega skupnega imenika.

Glede Unije je osrednji odbor izvršil oba sklepa zadnjega občnega zbora: 1. pričel se je pogajati, t. j. poslal je svoje zahteve glede vstopa v UJU naravnost centrali v Belgrad, a ni dobil odgovora, 2. zahteval je istotam tudi zastopnike katoliškega učiteljstva, pa tudi na to svojo zahtevo ni dobil odgovora. In zato je Slomškova zveza ostala to,

kar je bila: »Društvo krščansko mislečega učiteljstva« in je kot taka tudi to leto vršila svoje delo.

Pri sestavi višjega šolskega sveta je nastopila z lastno listo, ki ni uspela. Tudi pri volitvah v mestni občinski svet je Slomškova zveza kandidirala v SLS in dobila enega občinskega svetnika.

Nekaj članov je predavalo na dekanijskih katoliških shodih, shodov pa se je udeležilo korporativno vse naše učiteljstvo.

Tudi podružničnih zborovanj in izletov se je udeležilo več osrednjih odbornikov.

Na vabila bratskih društev k raznim prireditvam je odposlal osrednji odbor svojega zastopnika.

Osrednji odbor je odposlal deputacijo k predsedstvu pokrajinske uprave ob smrti kralja Petra in ob spominskih in narodnih praznikih. Ob smrti kralja Petra je tudi odposlal kabinetni pisarni sožalno brzojavko.

V začetku avgusta je priredila »Slomškova zveza« za svoje člane pedagoško-socialni tečaj na Brezjah, ki je krasno uspel. Udeležilo se ga je nad 80 članov. Pristrčna edinost in skupnost, ki je vladala med udeleženci, se je izrazila v želji, da se tak tečaj priredi vsako leto.

Sicer pa je bilo letošnje leto za člane Slomškove zveze nekaj križev pot. Ni je bilo seje, da se ne bi obravnavalo podlo sumničenje, napadi, obrekovanje in preganjanje naših članov. Za več slučajev je predsednik osebno posredoval na merodajnem mestu.

Poleg bolečih zadev pa se je odbor tudi z vlogami obrnil na pokrajinsko upravo, oddelek za prosveto i vere, in na Jugoslovanski klub zaradi nevzdržljivega gmotnega položaja. Jugoslovanski klub je interveniral takoj. Uspehe pokaže prihodnost.

Klub vsem tem težavam pa društveno delo ni počivalo. Vsa poročila podružnic izkazujejo marljivo delo. Nobenega zborovanja ni brez predavanja ali hospitacije, kar je zelo laskavo izpričevalo za kulturno delo v društvu.

Oficijelno je javilo svoj izstop 11 članov (2 izključena), pristop pa 15 članov. Nekaj članov, ki jih pa ne moremo smatrati več za svoje, četudi niso javili izstopa, je takih, ki so povsod, Ejer im kaj nese. Teh se znebimo s tem, da jih črtamo. (Bravo!)

Poslovni zapisnik centralnega odbora izkazuje prejem 67 pošiljatev in izdajo 75 pošiljatev.

Dasi je bila Slomškova zveza že davno obsojena na smrt, še živi in morda bolj kot kdaj prej zastopa svoja katoliška načela. V časih miru in popolne svobode je bila to le malenkost; zdaj pa je treba za to odločne volje, podkrepljene z besedami nebeškega Učenika: »Ne bojte se, jaz sem z vami!«

Blagajniško poročilo izkazuje v podrobnih in natančnih številkah vse prejemke in

izdatke. Na tem mestu je objavljen sklepni račun z

71.065 K 75 h dohodkov in

70.975 K 62 h izdatkov

90 K 13 h prebitka.

Pregledovalca računov Lavrič in Wagner pregledata račune in ugotovita pravilnost, nakar se blagajniku z zahvalo da absolutorij, ko je predložil še predvidni proračun za bodoče poslovno leto.

Nato sledi poročilo urednika: Z veseljem poudarjam, da so ostali vsi sotrudniki listu zvesti in dali marsikake doneske na razpolago. Ker so vsi članki obelodanjeni s podpis, bi bilo preobširno tu še enkrat navajati vse, kar so lepega sestavili Polak, Sadar, Heric, Čadež, Grad, Lužnik, Silvester in drugi. Tudi od bratov Hrvatov sem večkrat prejel lepo tvarino. Da bi imeli sotrudniki večje veselje z raznim vposlanim gradivom, sem letos porabil, oziroma predelal vse starejše reči in zato lastne prispevke kar največ upustil.

Dobro bi bilo, da se vsak naš član in članica potruji, kaj sestaviti za društveni list. Ako bi vsakdo poslal na leto vsaj enkrat kak sestavek, bi bilo dovolj raznovrstnega blaga. Poleg čitanja pedagoškega in diktatiškega slovstva poskušaj vsak učitelj in učiteljica tudi s pisanjem iz lastne skušnje. S tem samotvornim delom bo sebi in drugim koristil v izobrazbi. Ni se pa treba preveč bati, ako je kaj še nezrelega in potrebno prenanrejanja; tudi iz napak se veliko učimo in izpopolnjujemo slog ali obliko, brez poprav ni pravega napredka.

Čitatelji ne smejo biti preozkosrčni z zahtevami za članke. Nekateri bi radi samo kaj za enorazrednice, drugi za večrazrednice, nekateri samo za spise ali samo za računstvo, ali celo samo za politiko. Na tako tesnem prostoru je vse to istočasno neizvršljivo. Gotovo dobi vsakdo kako zrno. Treba je imeti tudi neko spoštovanje ali obzirnost z delom drugih. Načelo je, da dobi vsak naročnik nekaj. Tako bi tudi duhovniki in srednješolski profesorji radi kaj primernega čitali; zato mcrajo ljudskošolski učitelji oprostiti, ako bom izjemoma dal prostorček lepemu članku o grščini. Urednik mora misliti na širši ugled lista, ker vedno ista reč ne more vsem ugajati. Zato sem priobčil iz socialnega vidika kot listek zelo zajemljiv članek ravnatelja Jul. Slapšaka »Za ženske pravice«, dasi to strogo ne spada v pedagoški list. Enake izjeme delajo tudi druga uredništva.

Prav rad priobčujem članke praktične vsebine. Zato je izšel takoj v 1. številki, na prvem mestu, za vse učiteljstvo zelo uporaben članek predsednika Štruklja »O samotvornem pouku«. Posebno pomenljivo za vsakdanje učiteljevo praktično delo in uspeh je članek našega marljivega tov. K. Igljča »Priprava na pouk«. Vsak učitelj naj si kje zabeleži, da bo ta članek vsake počitnice

enkrat prečital in se po njem de'ansko ravnal. Hamletov izrek »Pripravljen biti je vse« velja lahko tudi učitelju za ravnilo pri pouku. Psihološko globoko in znanstveno zasnovani so članki tovarišice Lebarjeve. Te članke priporočam ponovno čitati, saj ima vsak učitelj na deželi v svojem razredu nekaj slabonadarjencev. V teh člankih dobi pogum, iz slabega kaj izboljšati, in lahko smo hvalježni da goji tov. Lebarjeva to specialno stroko.

Marsikak članek ni izšel o pravem času; to se je pa zgodilo tudi s stališča, ker ne kaže istovrstnih, n. pr. samo vzgojnih člankov devati v eno številko in mora vsaka številka imeti svojo zaokroženo celoto. Da bi bil učinek živahnejši, sem izdal vsako številko posebej, a priti na dan večkrat na mesec za sedaj ni dopuščala blagajna.

Agresivne pisave smo se ogibali, le branili, oziroma registrirali smo na kratko nekatere napade. Sicer govori največ list sam; kdor ga je kdaj čital, ve, kaj se je vršilo, kdor pa zna v kaki reči bolje — široko mu polje.

Še enkrat najlepša zahvala vsem sodelavnikom in sodelavnicam. Priporočam se za nadaljnje delovanje in vabim še enkrat vse članke, da stopijo čimprej v vedno večji krog sodelavnikov naše gласila.

Urednikovo poročilo se z odobrenjem vzame na znanje.

Predsednik se zahvali za poročila, otvori nato debato o poročilih društvenih funkcijonarjev. K besedi se oglasi naduč. Kržišnik, ki se uvodoma peča s tajniškim poročilom. Ves balast članov naj vrže Slomškova zveza raz sebe, ostane naj le to, kar je zdravega in pristnega! (Odobrovanje.) — Nato govornik kritizira delo Slomškove zveze in obsoja zvezo s SLS. K tej točki se oglasi več članov (Štular, Grobovšek, Vider), ki deloma pojasni'o situacijo, deloma mnenje Kržišnikovo, ko ugotove, da Slomškova zveza s stranko nima nikake politične zveze, ampak se le ozira na SLS, ker ju družijo enaka načela. Tako je tudi pri drugih učiteljskih organizacijah. V istem smislu tudi odgovarja predsednik, ko potrdi, da nas s stranko družijo le katoliška načela. (Aplavz!) Ljudje identificirajo stranko in nas, a to ni res. Vsekakor pa tudi on obsoja nezdrave razmere, kjerkoli se pojavijo. — Na opazko glede pisanja strankinih časopisov proti učiteljstvu ugotovi, da je najbolše sredstvo zoper to, ako se vsak prizadeje vsede in napiše protidokaze ter jih pošlje prizadetemu uradništvu in eventualno to tudi centrali. To najbolj učinkuje!

V debato o blagajniškem poročilu posežejo: tov. Grčar, ki apelira na čast članov, da članarino tudi res plačajo. Prvo je stanovski list Petrič: Po novem letu se izvrše terjatve za razposlane knjige. Vrhove poroča natančno o stanju blagajne in uprave, ker je pravkar proučil blagajniške in upravne po-

slovne knjige zaradi novega reda v upravi, ki ga je sestavil centralni odbor v eni svojih zadnjih sej.

Glede plačevanja članarine in naročnine se sklene na predlog tov. Vidra, ki ga dopolni'o Lavrič, Ojstriš, Grčar, Vrhove: Podružnice pobero na prvem zborovanju v novem letu članarino in naročnino svojih članov, da ima blagajnik centralnega odbora denar do konca marca.

Samostojni predlogi: Podružnice in posamezni člani so poslali naslednje predloge:

1. Učiteljski dohodki ne zadoščajo več sedanjim draginjam. Država naj takoj odpomore tej bedi!

2. Ukine naj se znana odredba o bolezenskih, več kot 6 mesecev trajajočih dopustih. Vsem onim, ki trpijo zaradi te drakonske naredbe materialno in moralno, naj se vrnejo vsi odtegljaji.

3. V službeni pragmatiki zahtevamo mesto v oni kategoriji uradništva, ki ima srednješolsko izobrazbo, kar nam gre po naši vzvišeni nalogi.

4. Izobrazba učiteljstva naj se dvigne. Preuredbe naj se učiteljišča in učiteljstvu naj se odpre tudi univerzali!

Predlog o izdajanju Učiteljskega Vestnika se realizira, čim dopuste gnotne razmere.

Vsi predlogi se po utemeljevanju predsednika in članov sprejmejo.

Posebno pozornost so zbudila zdrava in krepka utemeljevanja tov. Babška glede naraščaja. Njegova izjava so tako aktualna, da jih je treba kratkoma pristati vsakemu društvu, zlasti še Slomškovi zvezi, ki sloni skozinskoz na katoliških načelih. Osrednji odbor se bo ravnal po njih.

Vabilu JSZ za vstop v njeno organizacijo se Slomškova zveza kot društvo ne odzove, priporoča pa svojim članom vstop vanjo.

Predlog o zvišanju vodstvenih doklad se pritegne v skupne zahteve.

Okrajni šolski sveti naj odredijo, da bodo dobivali denar za tekoče šolske zadeve šolski voditelji sami na roke, tako kakor mestni šolski voditelji. Tozadevna vloga se pošlje na višji šolski svet.

Pokrajinsko šolsko upravo pozivljemo, da stori primerne korake zaradi primernih stanovanj za učiteljstvo, ki je imenovano v nove kraje.

Resolucije:

1. Zahtevamo, da se i nadalje vrši po vseh šolah verouk kot priznana najbolj vzgojni predmet, po katerem je pred vsemi drugimi možno vzgojiti versko-nravne značaje. Krščanska vera je bistveni del naše kulture. Naloga šole pa bodi, da to kulturno prvino in dobrino neguje, utrjuje, pogloblja in širi med narodom.

Odklanjamo pa znano tendenco, da bi učiteljstvo prevzelo poučevanje krščanskega

nauka in se s tem po nepotrebnem obremenilo, kar bi ne bilo v dobro ne šoli, ne učiteljstvu.

2. Vsak učitelj, bodisi katerekoli vere ali katerekoli naziranja v državi priznanih strank, uživa vse pravice svobodnega državljana. One, ki imajo usodo učiteljstva v rokah, pozivljemo k natančnemu, poštenemu, objektivnemu izvrševanju službenih dolžnosti. Niti enemu učitelju se ne sme zgoditi radi njegovega političnega mišljenja in delovanja a najmanjša krivica. Nikdar naj se ne izvrši kakšna kazen ali službena premestitev nad tem ali onim, dokler se ni poprej izvedla povsem pravilna in strogo objektivna preiskava. Preiskave pa naj vodijo le nepristranske ter juridično naobražene osebe.

3. Ponovno zahtevamo in javno izjavljamo, da smo le za tako skupno stanovsko organizacijo, katere pravila in glasila ne bi služila strankarskim tendencam, temveč le procvitu stanu in šole. Odločno odklanjamo, da bi se smatralo in identificiralo naše krščansko svetovno naziranje kot odsev kakšne politične stranke. Naša organizacija ni politična. Njeni posamezni člani pa lahko vstopajo v politične organizacije onih strank, ki slone na istih načelih kot Slomškova zveza. — UJU, SHUD, Slomškova zveza, Narodna škola, Društvo meščanskega učiteljstva naj se spoji v splošno Državno zvezo jugoslovanskega učiteljstva, dokler se ne najde platforma za resnično in zgled stanovsko uedinjenje. Pridržujemo pa si pravico, snovati kulturne stanovske organizacije.

Predsednik okoliške podružnice Rupret predlaga, naj se izreče zahvala zastopniku katehetov v višjem šolskem svetu za njegov neustrašen nastop za člane Slomškove zveze. — Sprejeto.

Lepo umetniško sliko o jesenski naravi je podaril nadučitelj Milan Tomšič Slomškovi zvezi v dar. Prodala se bo prilično.

Kot zadnja točka dnevnega reda je bila volitev predsednika in odbora.

Z vzklikom, soglasnim odobravanjem in burnim ploskanjem je bil izvoljen dosedanj predsednik I. Štrukelj. Odborniki so bili voljeni po listkih. — Skrutini: Petrič, Lavrič, Wagner. Izid volitev je bil sledeči (po številu oddanih glasov): Lužar, Lebar, Slapšak, Pečjak, Vrhovec, Kržišnik, Pirc, Lavrič, Kleinmayr, Jurjevčič, Pogačar.

V sklepnem govoru se predsednik zahvali vsem udeležencem lepega občnega zbora. Spominja se v toplih besedah zvestih članov Slomškove zveze, ki jih je v tem letu Bog poklical k Sebi po zasluženem plačilo: g. Jernej Cenciča, upokojenega nadučitelja v Kamniku, gospe Valentine Tepina-Rataic v Žireh, gospodične Antonije Rott v Zagorju in gospodične Justine Lukovšek v Kranju. Ker so že podružnice pri svojih zborovanjih slavile njih spomin, jim predsednik na kratko želi večni mir in bogato plačilo pri Bo-

gu. Pozove pa tovariše in tovarišice, da pošljejo njih življenjepise uredništvu Slovenskega Učitelja.

K sklepu želi zborovalcem in vsej Slomškovi zvezi srečno, blagoslovljeno in milostipolno novo leto!
Anica Lebar.

† **Rott Antonija.** Dne 24. novembra m. l. je umrla nadučiteljica dekleške šole v Konjicah Antonija Rott. Rojena je bila l. 1859, v Ljubljani in dovršila učiteljico v Gorici vseskozi z odličnim uspehom. Službovala je v Koprivniku na Kločevskem in v Stari Cerkvi, kjer je kot spretna orglavka in izborna pevka mnogo let poveljevala službo božjo v pristno cecilijanskem duhu, potem v Horjulu, v Krašnji in št. Petru pri Ljubljani, kjer ji je bilo ves čas svetovne vojne poverjeno tudi šolsko vodstvo. Znala si je pridobiti povsod srca otrok; in kako ne? Saj se je zanje žrtvovala z vsem ognjem. Koliko se je trudila v pridobitev »Mladih junakov«. Kjer šola ni zmogla ali ni hotela nakupiti v ta namen potrebne slike, zlato knjigo in druge reči, je sama od svojega zaslužka naročila te stvari šoli in po več sto kron žrtvovala v plemeniti namen. Vsako leto o kresu je napravljala šolsko veselico ter se trudila s priučevanjem petja, deklamacij in manjših prizorov ter s tem v nemala mlačino za abstinenco. Bila je živ zgled pobožnosti in s tem navduševala svoje učence, ki so jo prav rade posnemale v veselje dobrih staršev. Njeno vzorno življenje, nje požrtvovalnost in plemenito srce ji je pridobivalo srca otrok in staršev, zato so povsod, odkoder se je poslavljala, solzili se za njo. S svojim taktičnim vedenjem in izredno ljubeznivostjo pa si je tudi zagotovila trajen spomin pri svojih kolegih in kolegijah in sploh vseh, ki so z njo občevali. »Njeno življenje ni bilo drugega kot nesebičnost in požrtvovalnost, da kaj takega še ni videl svet; vse njeno dejanje in nehanje je bilo občudovanja vredno.« (Tako govore njene kolegije, ki so z njo službovale). Kdo naj našteje vse lepe poteze njenega tihega, skromnega in ljubeznivega značaja. Vseposvodi je delovala v popolno zadovoljstvo višjih šolskih oblastev, od katerih je često dobivala priznanja in pohvale. Bila je od prvega

početka vneta Slomškarica in kot taka vztrajala do konca kljub temu, da je vprav radi tega bila prezirana pri kompetencah in morala prestatí marsikatero pikro zbadanje. Meseca julija je radi obolenosti zaprosila za stalno upokožitev. Dekret, v katerem se ji je tudi izrekla pohvala in priznanje za dolgoletno zvesto službovanje je bil že na poti, a ona je prej odšla v večni pokoj. Naj v miru počiva!

G. R.

Za versko vzgojo.

(Dalje.)

Veda nam daje sredstev za neposredne življenjske cilje, toda na vprašanje, kaj je smisel življenja, ostane nema. Tu imamo vest. Toda višje razviti duh potrebuje potrditve za zahteve svoje vesti in jo najde v veri (Boutroux). — Vera je organizirana v cerkvi, le v cerkvi pomeni socialno silo. V tem smislu pravi Höfiding (Religionsphilosophie): »Značaj cerkve v socialnem pogledu obstoji predvsem v tem, da ona zastopa visoki idealizem sredi omejenega, prozaičnega, egoističnega sveta.«

»Glavni vzrok razpadanja Rusije leži v brezmožnosti revolucionarnega izobraženstva, ki je izšla iz bogotajstva.« (Dr. Kramar, Ruska kriza, 1921.) Pomanjkanje prostora nam žalibog onemogočuje, da navajamo še več citatov glede tega predmeta; naglašamo le, da se navajajo skoro sami taki misleci, ki niso niti oddalec na sumu kakšnega takozvanega klerikalizma.

Profesor Konstantinovič izvaja v tej zvezi, kako je prava in solidna državljanska vzgoja na brezverski in nekrščanski podlagi nemogoča. To nam dokazuje baš naš vek, v katerem gre demoralizacija vsega javnega življenja vzporedno z razkristjanjevanjem družbe. Pohlep po gmotnem bogastvu, dobičku, čutnih nasladah, zapostavljanje splošnega socialnega blagra za privatnim naraščajočim direktno propadanjem verskega krščanskega čuvstvovanja. V tem času so naši politiki našli za primerno, da uvedejo v ustavo fakultativno versko vzgojo, medtem ko se je v Nemčiji 114 vseučiliških profesorjev izreklo za obvezno versko vzgojo, ki jo imenujejo »izhodišče in središče vse vzgoje«. Še bolj pa je pogubno, da hoče »Glavni prosvetni savez« na gimnazijah verouk sploh odpraviti in ga nadomestiti z nekakimi predavanji o »osnovah etike« in »zgodovini verstev«, dasi je gimnazijcu najbolj potrebna prava verska vzgoja.

Zanimivo je, kako prof. Konstantinovič dokazuje, kako je ta protikršćanska tendenca naše postavođaje v ostrem nasprotju s srbsko narodno dušo. Versko indiferentni politiki nimajo prava zaradi svojega indiferentizma oropati srbsko narodno dušo vzgoje

po njenih krščanskih zgodovinskih idealih. To je krivica napram srbski pravoslavni cerkvi, tej največji moralni učiteljici in vzgojiteljici srbskega naroda.

Na IV. seji srbske narodne skupščine na Krfu je Pašić svečano proglasil, da bo srbski narod svojo vero kot najjačjega činitelja morale v narodu vedno čuval. Najboljši srbski pedagogi sedanjosti, Dr. Bakić. L. Protić, R. Vrhovec, poudarjajo, da moralni pouk ne more imeti uspeha brez verske osnove. V Angliji in Ameriki se verski pouk v krščanskem duhu goji od ljudske šole do zadnjega izpita na vseučilišču. Brezverski pouk v Franciji in Italiji je doživel popoln fiasko.

Prof. Konstantinovič zaključuje svojo razpravo sledeče:

»Zahtevamo v interesu mladine in zaradi srečnejše in lepše bodočnosti našega naroda, da verski krščanski pouk ostane na vseh razredih srednje šole, kakor se je vršil dozdaj v vseh pokrajinah, da se mladina vzgaja v duhu vere svojih očetov, v duhu evangelijskega ideala!«

(»Slovenec« 1921, št. 271.)

Zborovanje kamniške podružnice Slomškove zveze. Naša podružnica se pridno giblje. Hočem poročati o dveh zadnjih naših zborovanjih. Prvo 13. oktobra: Navzočih je bilo lepo število članov. Predsednik pozdravi vse navzoče, zlasti navzočega urednika »Slov. Učitelja« tov. Fort. Lužarja, ki je pričel takoj po tem pozdravu predavati o srbskih narodnih pesmih. Pozna se predavatelju, da se je mnogo in temeljito bavil s srbsko narodno pesmijo; podal nam je obširno pojasnilo glede junaških činov toli proslavljene kraljevića Marka. Ravno v pristni narodni pesmi se najlepše zrcali duša narodova. Bodi g. predavatelju na tem mestu izražena prav topla zahvala. — Nadaljnje predavanje je bilo o dobri disciplini. Tovarjšica Albrechtova nam je v kratkem, pa skozinskoz jedratem in velezanimivem referatu pokazala edino pravo pot, da pridemo do dobre discipline v šoli. Najvažnejše, da dosežemo dobro disciplino, je samopremažovanje vzgojitelja samega. Kdor samega sebe ne kroti, tudi drugih ne bo ukrotil. Mirna kretnja, ki ne izvira iz flegmatike, ampak iz samovzgoje, sugestivno učinkuje na nemirne, nezrele ljudi. Razburjen in razdražljiv vzgojitelj ni prava avtoriteta, ni reprezentant reda, katerega zahteva. Glavni vzrok proti telesni kazni v šoli je ta, ker vzgojitelj pri tem trpi na samopremažovanju... Disciplina ima takrat največjo moč, če izvira iz samodiscipline. O slikarju Fra Angelicu se pripoveduje, da je vselej, preden je slikal svete podobe, — molil. In vzgojitelj naj bi ne molil, ko vendar ne slika mrtvih podob, ampak vzgaja otroke božje. Žal, da se je moderni človek odtujil molitvi in ne najde v nji več tolažbe in sladkosti. Pozabil je, da šteje molitev k bistvu človeške duše. Nazaj

se bo povrnil k molitvi mladino ljub. Potrebna ga bo prignala. Kako tudi naj vrši težavno dolžnost, ako sleherni dan ne povzdigne svojega duha k Najvišjemu? Kako naj zahteva od mladine pokorščine, če je sam ne pozna do svojega Stvarnika? Po pravici nikomur ne veljajo stare besede: ora et labora! bolj kot vzgojitelju, — ker prazno je delo njegovo brez blagoslova iz nebes... — Vsem njenim izvajanjem so sledili navzoči z živim zanimanjem; neki sveti molk je vladal med tem predavanjem.

Pri slučajnostih se je razgovarjalo o tem in onem. Konstatiralo se je, da gre tudi našim članom in članicam glede podpisovanja 7% državnega posojila hvala — in ne mala. Tov. tajnica je predložila lepo urejen popoln imenik vseh v podružnici včlanjenih učiteljev in učiteljic. Evidenca naše junaške čete je le na podlagi imenika mogoča, osobito glede opravičenih in neopravičenih zamud na naših zborovanjih. Tudi organizaciji je treba »dobre discipline«. — Predsednik je nato toplo priporočal podružnici k obilni udeležbi na večjem zborovanju, združenim z občnim zborom naše Slomškove zveze o božičnih počitnicah v Ljubljani.

Tov. blažajnica podružnice pošlje osrednjemu blagajniku seznam članov, ki so vplačali (položnico), da se zadosti želji podružnice po delnih zneskih. — Predsednik toplo priporoča, da naj si sleharna šola oskrbi za svojo šolarsko knjižnico vse troje krasnih mladinskih listov: Vrtec, Angelček in Zvonček. Skupna naročnina znaša 200 K. — K sklepu pozivlje predsednik k pridnemu delu; v delu je blagoslov, v delu je blagoslov tudi naše organizacije in se določi prihodnje zborovanje s potrebnim sporedom.

Drugo zborovanje kamniške podružnice dne 17. novembra 1921. Predsednik pozdravi gosp. okrajnega šolskega nadzornika. — Pozivlje člane, naj se redno udeležujejo zborovanj, ki so obvezna. Opravičljiva je le bolezen. Nato podeli besedo učitelju Sl. Črniškoju, ki predava o disciplini in vzdrževanju dobrega reda v šoli. Priporoča dr. Ozwaldovo samoobvladanje učencev. Na ta način se odpravi v šoli vedno tožarjenje; otroci se uče samostojnosti, učitelju se pa olajša vzdrževanje discipline. — Predavatelju se zahvali predsednik. — G. nadzornik priporoča Försterjevo knjigo »Schule und Charakter«, v kateri najde vsak učitelj toliko lepega in dobrega za etično vzgojo otrok. Otroka se mora navajati k takemu ponosu, ki ga bo bodril, da bo do pičice vršil svojo dolžnost. — G. Primožič priporoča, naj se pogostoma poudarja čast otrokova. — Ker je gosp. nadzornik želel, da se vse učiteljstvo udeleži zanimivega predavanja gosp. šolskovrtnarskega nadzornika Fr. Črnačiča o kmetijskem pouku, so se člani Slomškove zveze odzvali vabilu. — G. Črnačič poda smernice za kmetijski pouk in meni, naj se ena ura prirodnoznanstva in ena

ura risanja porabi popolnoma za kmetijski pouk. Vsaka šola ima učni načrt za kmetijstvo. Učitelj naj izbere tako stvarino, ki mu najbolj ugaja. Tudi tovarišice naj se pridno odzovejo temu pouku. Napravi naj se načrt za celo leto, n. pr. o sadjereji, travništvu, poljedelstvu. Knjige so na razpolago. Za ljubljansko okolico je uvaževanja vredno zelenjadstvo in travništvu. Važno je gnojenje, govedoreja. Vso stvarino je treba dobro preštudirati in napraviti načrt, ki naj se krajevnim razmeram primerno prilagodi. Že v 1. razredu naj gleda učitelj, da v nazornem nauku izbira tako stvarino, ki bo odgovarjala kmetijskim razmeram. Ko gledajo otroci pikapolonice, jim pove, kako koristna je, ker uniči toliko uši. Pri krstu jih opozori na veliko korist, ki jo ima kmet od njega, ker mu uniči toliko škodljivcev, posebno bra-morjev. Pri računstvu naj uredi pouk, da bo odgovarjal kmetijstvu. Ne goniti golih števil; otroci naj računajo ploskve, koliko sadik si bo treba preskrbeti, izračunajo naj, koliko semena se bo uporabilo v ta namen. Opmniti jih je na to, da se vse sadi v vrstah in v primerni razdalji. Ko učitelj uči o toplomeru, naj otrokom razloži bistvo toplomera, ne pa n. pr., kako mu določimo ledišče in vrelišče. Pri pouku o sadjereji naj opozori učence, da osnažijo drevesa mahu in lišajev. Pri drevescih je velikega pomena razdalja, v kateri se zasajajo. Predavatelj bodri učiteljstvo, naj samo pridno dela, ker je za učiteljski stan velika pridobitev, če bodo ljudje videli, da učitelj živi za kmeta. H koncu še priporoča, naj vsak učitelj pripravi vrtove za prihodnje leto, prerigola naj zemljo za divjake in prekoplje ves vrt. Na šolskem vrtu naj se dobe drevesca brezplačno, pa tudi s cveticami naj bo učitelj radodaren. Če bo delal po predavateljevem navodilu, ga bodo čislali ljudje, sam bo pa najbolj zadovoljen, ko bo videl uspehe svojega dela. — V imenu Slomškove zveze se zahvali predavatelju podružnični predsednik in izpregovori tudi nekaj besed o stanovski solidarnosti slučajno v enem in istem lokalu zbranih učiteljskih organizacij. — Potem je Slomškova podružnica zborovala zase.

Predsednik govori o novih šolskih tiskovinah ter opozarja na izvleček iz zapisnika zborovanja okrajnih šolskih nadzornikov dne 25. avgusta 1921 v Ljubljani pod predsedstvom viš. šolsk. nadzornika E. Gangla, ki vsebuje važne sklepe, ki se tičejo vsega ljudskošolskega učiteljstva: Seznam periodičnih uradnih spisov, tednik in dnevnik ena tiskovina, o pouku srbohrvaščine, deških ročnih del in kmetijstva (prirodnoznanstva), o kazni za šolske zamude.

Nadalje priporoča najintenzivnejši pouk iz petja; na vsaki šoli naj se rekrutuje, pridobiva in izobrazuje vso šolsko dobo stalni in vzorni »kader«, pevski zbor učencev-pevcev in naj se mu da pogosto priliko javno nastopati;

priporoča sleherni šoli, da si nabavi portrete naših mož: Vodnika, Slomška, Stritarja; velikost: 47 × 61 à 3 Din;

priporoča za upravištvo našega glasila »Slov. Učit.« mnogo pridnih naročnikov-plačnikov in sotrudnikov;

opozarja vnovič na izbornu »Oskrbo manjnadarjencev«, »Pastirčki pri kresu in plesu« i. dr.;

priporoča v naročitev mladinske spise, ki jih je založila Jugoslovanska knjigarna (glej katalog str. 2.—6.), lepi pripovedni spisi za mladino, dalje Dolžanovo knjigo uradnih vlog in Higijeno na kmetih, obe à 16 K vez., Urbanus, Knjigo o lepem vedenju, 40 K vez., osobito Ušeničnikova Vzgojna načela, 26 K vez., Strojivo zbirko lepih zgledov za cerkev in šolo in Fajgljevo Cerkevno pesmarico za šolsko mladino, 14 K, glasovi à 6 K in sporoča k sklepu, da je glavni prosvetni svet izpremenil načrt novega šolskega zakona. Sedaj je preciznejše stiliziran in skrajšan; poprej je bilo 200 paragrafov, a sedaj jih je 65. Ostanje med drugim: Osemletni šolski obisk, državno vzdrževanje šole, poostrene kazni za neredni obisk, NB! Vsi stalni učitelji(ce) imajo pravico na enoletni dopust pri polni plači. Ta dopust se lahko porabi ves neprekinjen med 20. in 30. službenim letom. Do tega nimajo pravice oni, ki so imeli nad leto dni dopusta.

Predsednik vnovič vabi vse člane k občnemu zboru v Ljubljani. Prihodnje podružnično zborovanje se določi na mesec februar.

Korn. Igljč.

Višja pedagoška šola v Zagrebu. Udruženje slušateljev kr. višje pedagoške šole je sprejelo na svojem zborovanju dne 23. oktobra 1921 za preosnovo te šole sledeče resolucije:

1. Škola ima da se podigne na stupanj visoke pedagoške šole i da se njen rang izjednači u svim pravima sa rangom fakulteta na univerzi.

2. Tražimo, da se pedagogika sa svojim pomoćnim naukama učini temeljnom disciplinom. Da se to uzmogne postići, tražimo posebne vježbovnice visoke pedagoške škole za praktičnu pedagogiju, te laboratorij za eksperimentalnu pedopsihologiju.

3. Zahtijevamo, da škola dobije svoj stalni profesorski zbor, sastavljen od priznatih stručnjaka.

4. Studiranje na visokoi pedagoškoj školi da bude za sve slušače (slušačice) podjednako, t. j. škola se ne smije da dijeli na višu i nižu kategoriju.

Za odbor: Matko Zlatić s. r., predsjednik; Ante Rubeša s. r., tajnik.

Povišanje drag. doklad učit. v pokrajinah. Na našo vlogo na oddelek za prosveto in vere z dne 9. novembra 1921

smo prejeli od višjega šol. sveta z dne 24. decembra 1921, št. 17.809, sledeči odgovor: S. omškovi zvezi v Ljubljani. Na ukaz oddelka za prosveto in vere z dne 15. decembra 1921, šte. 6768, Vas obveščam, da je gospod minister prosvete glasom razpisa O. N. br. 4344! od 3. decembra 1921 storil nujne korake pri ministratvu financ in pri Narodni skupščini, da se učiteljem v pokrajinah povišajo draginjske doklade v sorazmerju z draginjo dotičnih pokrajin. Predsednik: dr. St. Beuk.

Fran Erjavec: Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Fleré, Z risbami okrasil Fr. Podrekar. V Ljubljani 1921. Tiskala, izdala in založila Učiteljska tiskarna. Strani LXI—486. Cena 28 dinarjev.

Za Levstikovimi izbranimi spisi za mladino smo dobili sedaj Erjavčeve izbrane spise kot V. zvezek edicije »Slovenski pesniki in pisatelji«, ki jo prirejata in urejata Fran Erjavec in Pavel Fleré. V skromni naši mladinski literaturi bo tvorila ta zbirka, ilustrirana od najboljših naših umetnikov, gotovo prvo mesto, saj nam obeta podati izbor najboljšega in najlepšega, kar so napisali tudi za mladino doslej prvi naši pesniki in pisatelji. In med temi našimi klasiki je morda napisal zlasti Erjavec, ta pri nas nedosežni opisovalec narave, kar bi morala mladina s pridom in z užitkom čitati zopet in zopet. Ne moremo se tedaj čuditi razmeroma velikemu obsegu knjige, saj bi bila škoda izpuščati vsake vrste. Knjiga je razdeljena 1. v obsežni in dosedaj najizčrpnější življenjepis, 2. Andersenove pravljice, 3. povesti, 4. potopise, 5. slike iz narave, 6. iz »Domačih in tujih živali v podobah«, 7. tolmač. Tako tvori knjiga na eni strani popolno sliko pisateljevega dela, na drugi strani pa res sočno in prvovrstno mladinsko čtivo, ki ga naši mladini še vedno tako manjka. Elegančno in razkošno opremljena knjiga bo primerena zlasti za darila, zato upamo, da ne bo manjkala v nobeni knjižnici in v nobeni hiši.

Družba sv. Mohorja na Prevaljah je začela razprodajati povsem predelano knjigo *Domači živinozdravniki v tretji izdaji*. Znani pisatelj Dular je novi izdaji mnogo novega dodal, preskrbel nove slike za boljše razumevanje gradiva ter knjigo po novih izkušnjah zboljšal. Razen obilice opisov bolezni je dodal še zbirko receptov, kakor tudi na koncu abecedni seznamek. Knjiga bo živinorejcem pripomogla k napredku in blagostanju. Knjiga stane broširana 36.—K in se dobi po vseh knjigarnah.

J. J. Strossmayer veli: Smrtonosni nož u srce naroda, rivaju oni, koji bi ga rada od

vjere i Boga otcijepili. Samo oni narodi uspijevaju, koji Boga i vjeru najprečom i najsvetijom stvarju smatraju i narodne sile svoje moću i milošću odozgo sveudilj osvježuju i okrepljuju. —

U životu svakoga i naroda i pojedinca tri se stvari ujedno steći imaju, ako misle svoj cilj postići, a to je: znanje, hotjenje i moć. Spojimo li to troje u službi istine i pravde ujedno, eto ti lijepa i slavna života i divnih uspjeha. Uzmanjka li pak makar samo i jedno od toga, okružljivo je život i rad naš. Bog je sa svojom slikom i prilikom položio u dušu i pojedinca i narodu klicu pravu i živu svoja svemogućstva. I narodu je i čovjeku granice nemogućstva uvijek i uvijek razmaknjivati, dok narodi i ljudi toj težnji iskreno i odvažno služe, dotle su vrijedni biti oruđem viših svrha; kad pak omlitave i u bludnje i blud zagreznu, tada polag sve vanjske sjajnosti u grob hrle. —

Znano je, da je u novije doba u državni sustav i u državni život pristupilo načelo narodnosti, a i pravo je, jer je narodnost polag svete vjere najskupocjeniji dar božji; ali valja, po mom mnijenju i osviještenju, to načelo narodnosti, ako misli svojoj svrsi odgovoriti, duhom kršćanstva i svetoga evanđelja oplemeniti, uzvisiti, posvetiti i onom pravедnosti nadahnuti, koja veli: »Što ne bi rado, da ti drugi čine, ne čini ni ti drugomu.« Inače se načelo narodnosti rado izvrđne i izopači ter postane izvorom oholosti, nesnosnosti, sebičnosti i svakojake nepravednosti. Da pak u tom slučaju o pravoj slobodi, miru i slozi ni govora biti ne može, samo se po sebi razumije; samo se po sebi razumije, da se u tom slučaju i stare tečajem stoljeća posvećene i na uzvišene svrhe upućene sveze izvrđi i u povod nemira i raspra, svakovrsnih stiska i spona obratiti mogu. Ja ne bih

rada, da se naš narod tuđi od onih naroda, na koje ga Bog i država veže; neka bude i drži sa svakim, koji pošteno misli, koji mu bratsku ruku zato pruža, da se sreće, napretka i slobode svoje dovije; ali neka nikada i nipošto ne bude pod nikim.

Sestava novega odbora Slomškove zveze.

Predsednik: Ivan Štrukelj, nadučitelj na Viču; podpredsednik: Fort. Lužar, nadučitelj, dodeljen višji. šol. svetu; tajnica: Anica Lebar, strokovna učiteljica v Ljubljani; namestnik tajnice: Alojzi, Kržišnik, nadučitelj v Preski; blagajnik: Julij Slapšak, šol. ravnatelj v Mostah; blagajnikov namestnik: Stanko Vrhovec, nadučitelj v Ložu; urednik »Slov. Učitelja«: F. Lužar; odborniki: Rudolf Pečjak, strokovni učitelj v Tržiču; Avgust Pirc, mestni učitelj, dodeljen višji. šol. svetu; Marica Kleinmayr, nadučiteljica v Šiški; Marija Jurjevčič, učiteljica v Ligojni; Franciška Pogačar, učiteljica v Mavčičah.

Članarino in naročnino učiteljstva pobirajo po sklepu zadnjega občnega zbora podružnice same, in sicer najlažje na svojih zborovanjih, ter jo pošljejo do dne 31. marca centralnemu odboru.

Prerod, glasnik za нравno povzdigo naroda. Izšla je 1. številka tega nujno potrebnega lista. Cena 10 Din. Ljubljana, Poljanski nasip 10. Vsebina je sledeča: Da bomo narod pošten'akov. — Univ. prof. dr. K. Ozvald, Staršem! — Silvin Sardenko, Vstani, moj rod! — Prof. Fr. Jeran, Mladini, — Fr. S. Finžgar, Ali hlapci, ali svobodni? — Univ. prof. dr. M. Dolenc, Alkohol in kriminaliteta. — Al. Kržišnik, Kvišku srca! — Drobiž. — Učiteljstvu najtopleje priporočamo ta mesečnik v lastno naročitev in vsestransko razširitev med ljudstvom. Ponesite in razširite »Prerod« v vsako družino, posebno kjer tudi sami opazite kako potrebo prerojenja!

pristojnih pedagoških in administrativnih faktorjev. Reši se več internih vprašanj, ki so s tem navodilom v zvezi. Ko pojasnita nadzornik in zapisnikar nekaj internih zadev pedagoške in gospodarske vsebine, zaključí predsednik sejo.

Iz mestnega šolskega sveta. O zadnji redni seji, ki se je vršila v sredo, dne 18. januarja 1922, smo prejeli nastopno poročilo. Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglasi bistvene kurencije in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 9. decembra 1921 se odobri brez ugovora. Poročilo o personalijah se vzame na znanje, istotako poročilo o daljših dopustih izza zadnje seje, bolniških in študijskih, zaprošenih in že dovoljenih. Prošnji obeh šišenskih ljudskih šol za dovolitev premembe naslova predložiti je višjemu šolskemu svetu v končno rešitev z nasvetoma, da se deška imenuj »Šesta« mestna deška, dekliška pa »Četrta« mestna osnovna šola v Ljubljani, atribut »šišenska« naj pa odpade. Poročili okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju šišenske deške osnovne šole in pa II. mestne deške meščanske šole v šolskem letu 1921/22 se vzameta na znanje in jih je višjemu šolskemu svetu predložiti v končno odobrenje. Obenem je pri mestnem magistratu odrediti vse potrebno, da se pravočasno do bodočega šolskega leta izvrše vsa potrebna popravila in nabave. Sklepa se o nekem disciplinarnem slučaju. Ker se ima v kratkem na vseh mestnih osnovnih in meščanskih šolah pričeti s temeljito gojitvijo šolske telovadbe, je telovadna društva, ki rabijo šolske telovadnice, na to opozoriti, da pospeše zgradbo lastnih telovadnih domov, višji šolski svet pa naprositi, naj v interesu higijene in temeljitejše snage omeji porabo šolskih telovadnic od strani izvenšolskih telovadcev in telovadk. Potem, ko se reši še več vprašanj internega značaja, oziroma podajo nanje stvarna pojasnila, zaključí predsednik sejo.

Za nagrobni spomenik kan. in prof. Ant. Kržiča

so darovali:

(Drugi izkaz.)

Gđc. Šketeljeva 80 K (p. n. učit. v Dobropoljah skupaj 700 K; pomotoma izostalo v 1. izkazu); po 200 K: gg. tovarnar Polak ml. in msgr. Dostal; po 100 K: p. n. učit. okol. šole v Celju, gg. m. župan dr. Hrašovec (drugič), dekan Juvanec, svetnik Volc, Franc, Mar., Leon Stupica; 80 K svetnik Krumpestar; po 60 K: p. n. učiteljstvo v Sostrem, župnik Oblak Anton; po 50 K: gospa Mauser-Pfeiferjeva, učit. v p., vodja Kokotec in Revček Andrejček izpod Šmarne gore; po 40 K: ge. Avčin-Meršolova, Gomilškova, Koritkyjeva, gđcne. Vehovčeva, učiteljci Bajčeva in Vizourdova, dekan Gnidovec, prof. Kolarič in Watzl, svet. Wester in ž. Zupančič Val.; po 30 K: gg. nadučitelj Lovrec, ž. Michelčič in k. Črnilec; po 20 K: gospe Am. šiškova in Perschetova, gđc. Kržišnikova, prof. dr. Ujčič, gg. župniki Cuderman, Fatur, Ježek, zlatomašnik Nemeč, Sitar, Špindler; po 12 K: ga. Češnovarjeva, ž. v p. A. Dolinar; po 10 K: gg. vodja Vidic, ž. Kerin in Štular. — Nabrana vsota 13.728 K.

(Tretji izkaz.)

Po 300 K: p. n. učiteljstvo druge mestne osn. šole (Cojzova cesta) in ravnateljstvo vnanje uršul. šole v Ljubljani; po 40 K: p. n. učiteljstvo osn. šole v Radomlju, ge. Mimi Grčarjeva in Amalija Slatnarjeva, gđčni. učit. Hribernikova in Vizourekova, gg. š. vodji Grčar in Ločnikar, prof. dr. Merhar, kat. Hostnik; po 20 K: ga. Železnik-Jeranova, gđčni. učit. Kecljeva in Pelanova, ž. Jemec; po 10 K: gđcne. učit. Andolškova, Cerarjeva, Doštalova, k. Mikolič.

Nabrana vsota 14.728 K.

Vsem plemenitim dobrotnikom, od katerih so se nekateri s svojim darom že drugič spomnili Kržičevega spomenika, najlepša hvala! Ličen spomenik bi stal nekaj nad 20.000 K. Zato odbor za Kržičev spomenik nadaljnje darove hvaležno sprejema.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1922.

Ravnatelj J. Slapšak, predsednik odbora.

Dr. J. Demšar, blagajnik.

Razpis učiteljskih služb.

Razpisujejo se nastopne učiteljske službe v stalno namestitev:

1. Gornji grad, štirirazrednica z ekskurendno šolo v Šokatu. Nadučiteljska služba s prostim stanovanjem.
2. Šmartno ob Dreti, trirazrednica. Nadučiteljska služba s prostim stanovanjem in ena služba za učitelja in učiteljico, tudi s prostim družinskim stanovanjem.
3. Solčava, enorazrednica. Služba šolskega vodje s prostim stanovanjem.
4. Nova štifta, dvorazrednica. Služba za učitelja ali učiteljico s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti do dne

22. februarja 1922

pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajni šolski svet gornjegrajski v Celju.

(Ur. list 1922, št. 8.)

Razpis učnih mest.

V stalno namestitev se razpisujejo ta-le učna mesta:

1. na šestrazrednici v Ločah mesto za nadučitelja s službenim stanovanjem in po eno mesto za učitelja in učiteljico;
2. na štirirazrednici v Zrečah mesto za nadučitelja s službenim stanovanjem;
3. na enorazrednici v Resniku mesto učitelja - voditelja s službenim stanovanjem;
4. na enorazrednici v Rakovcu mesto učitelja-voditelja s službenim stanovanjem;
5. na enorazrednici v Skomarju mesto učitelja-voditelja s službenim stanovanjem;
6. na deški šestrazrednici v Konjicah dve mesti za učitelja;
7. na dekliški šestrazrednici v Konjicah mesto za učiteljico;
8. na trirazrednici v Keblju mesto za učiteljico;
9. na trirazrednici pri Sv. Jerneju mesto za učiteljico;
10. na trirazrednici na Prihovi mesto za učitelja;
11. na štirirazrednici z eno vzporednico v Višanju mesto za učiteljico.

Pravilno opremljene in po predpisu kolkovane prošnje naj se pošiljajo po službeni poti dotičnim krajnim šolskim svetom do dne

4. marca 1922.

Okrajni šolski svet v Konjicah.

(Ur. list 1922, št. 10.)

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. Uredništvo (F. Lužar) je v Ljubljani, Glinška ulica 5/L. Upravništvo (Jul. Slapšak) je v Mostah pri Ljubljani. Naročnina znaša 50 K, društvena članarina je 70 K. Vsak društveni član mora biti naročnik lista. Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije in naročnino pa upravništvo.

Last »Slomškove zveze«. — Oblastvom odgovoren I. Labernik, učitelj na Rakovniku.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.